

Civitate Wratislaviensi Donatus
Nagroda Wrocławia
Nagroda Prezydenta Wrocławia

2023

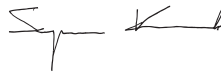
Szanowni Państwo!

W bieżącym roku obchodzimy jubileusz trzydziestolecia ustanowienia przez Radę Miejską Wrocławia pierwszej kadencji tytułu *Civitate Wratislaviensi Donatus* (Honorowego Obywatelstwa Wrocławia), Nagrody Wrocławia, a także Nagrody Prezydenta Wrocławia. Stało się to w styczniu 1993 roku i jeszcze w tym samym roku przyznano pierwszy tytuł honorowy i wręczono pierwsze nagrody. W bieżącym roku dzieje się to po raz trzydziesty pierwszy. Grono laureatów jest znakomite i z każdym rokiem się powiększa. Od 1993 roku Honorowymi Obywatelami Wrocławia uczyniono już 39 osób, Nagrody Wrocławia trafiły do 105 osób oraz 37 instytucji, organizacji i stowarzyszeń, przyznano także 169 Nagród Prezydenta Wrocławia.

Jubileuszowy tytuł *Civitate Wratislaviensi Donatus* został w tym roku przyznany Panu Markowi Krajewskiemu, którego znakomite powieści kryminalne bez wątpienia zmieniły postrzeganie Wrocławia i jego historii.

Serdecznie gratuluję wszystkim nagrodzonym Nagrodą Wrocławia i Nagrodą Prezydenta Wrocławia. Są wśród nich osoby i organizacje uhonorowane za wieloletnią różnorodną działalność. Są też takie, których sukces jest owocem ostatnich lat pracy i zaangażowania. Wszystkich laureatów łączy jedno: przyczyniają się do rozwoju Wrocławia.

Tegoroczne Święto Wrocławia jest okazją do podsumowania mijającego roku. Nasza refleksja z pewnością obejmie także okres ostatnich pięciu lat z racji dobiegającej końca obecnej kadencji władz samorządowych. Był to czas bogaty w dramatyczne wydarzenia. Pandemia COVID-19 oraz wojna za naszą wschodnią granicą radykalnie zmieniły społeczne, gospodarcze oraz kulturalne oblicze Polski i Wrocławia. Jestem jednak przekonany, że wspólnie zrobiliśmy wiele, by Wrocław nadal był silnym – pod wieloma względami – miastem.

Sergiusz Kmiecik

Wrocław, 24 czerwca 2023 roku

Przewodniczący Rady Miejskiej Wrocławia

Szanowni Państwo!

Tegoroczna uroczysta Sesja Rady Miejskiej Wrocławia ma wymiar szczególny. Trzydzieści lat temu, uchwałą z 16 stycznia 1993 roku, radni ustanowili trzy wyróżnienia: honorowy tytuł *Civitate Wratislaviensi Donatus* – przyznawany osobom odgrywającym istotną rolę w życiu społecznym, gospodarczym i kulturalnym Wrocławia, Nagrodę Wrocławia – przyznawaną osobom i instytucjom za całokształt ich pracy na rzecz miasta oraz Nagrodę Prezydenta Wrocławia – przyznawaną osobom i instytucjom za działalność i osiągnięcia w mijającym roku.

Wyróżnienia te wręczamy podczas święta naszego grodu, w dniu św. Jana Chrzciciela – patrona wrocławskiej katedry i archidiecezji wrocławskiej, uznawanego za jednego z patronów naszej metropolii. To najlepsza okazja, by – w wyjątkowej i podniosłej atmosferze – na chwilę zatrzymać się i przywołać najwspanialsze sytuacje oraz wydarzenia w życiu miasta i laureatów. To doskonała sposobność, by za wszystko wzajemnie sobie podziękować i dodać energii, napęłnić serca nadzieją, że horyzonty – niektóre jeszcze dziś odległe – dzięki konsekwencji, odwadze i wierności zasadom – staną się bliskie i osiągalne już jutro.

Nasi laureaci odgrywają istotną rolę zarówno w życiu miasta, jak też poza jego granicami, co czyni ich jednocześnie najlepszymi ambasadorami. Wskazują, że osiągnięcie mistrzostwa to nic innego, jak praca i wytrwałość, jak czynienie, krok po kroku, możliwym tego, co na początku wydaje się niemożliwe.

Z całego serca gratuluję Panu Markowi Krajewskiemu włączenia do panteonu Honorowych Obywateli Wrocławia. Kłaniam się nisko wszystkim wyróżnionym Nagrodami Wrocławia i Nagrodami Prezydenta Wrocławia. Cieszę się, że łączą Państwo swoją aktywność zawodową z zaangażowaniem w codzienne życie naszego miasta. Zawsze możemy liczyć na Państwa wiedzę, fachowość i entuzjazm twórczy. Dziękuję za każde spotkanie i troskę okazaną Wrocławowi. Mam nadzieję, że wrażenia z dzisiejszej uroczystości na długo pozostaną w Państwa pamięci.

Życzę dobra, pokoju i wszelkiej pomyślności!

Jacek Sutryk
Prezydent Wrocławia

Wrocław, 24 czerwca 2023 roku

Marek Krajewski

Urodzony w 1966 roku we Wrocławiu, doktor nauk humanistycznych, filolog klasyczny specjalizujący się w językoznawstwie łacińskim, przez wiele lat związany z Uniwersytetem Wrocławskim. Od 2007 roku poświęcił się wyłącznie pisarstwu, szybko stając się jednym z najpoczytniejszych współczesnych polskich pisarzy.

Jego dotychczasowa twórczość literacka, zawarta m.in. w trzech cyklach kryminalnych, obejmuje blisko trzydzieści powieści i dwa tomy opowiadań. Akcja dwunastu z nich, w których głównym bohaterem jest Eberhard Mock, pracownik Prezydium Policji w przedwojennym Wrocławiu, rozgrywa się w bardzo precyzyjnie zarysowanych realiach historycznych i geograficznych Breslau. Osadzona w przedwojennym Lwowie seria z komisarzem Edwardem Popielskim liczy jedenaście tytułów. Bohaterem trzeciego, jak dotąd dwutomowego cyklu, który powstał we współpracy z Mariuszem Czubajem, jest nadkomisarz Jarosław Pater z gdańskiej policji. Ponadto jest autorem jednego opowiadania *Darłowskie śledztwo Eberharda Mocka*.

Proza Marka Krajewskiego, która zapoczątkowała modę na tzw. kryminał retro, łączy w sobie elementy czarnego kryminału i horroru, nawiązując równocześnie do tradycji gatunku. Jednym z jej wyróżników jest wyjątkowa dbałość autora o ukazanie lokalnego kolorytu przy jednoczesnej niezwyklej precyzji historycznej i geograficznej. Uczynienie bohaterem zbiorowym niemieckiego Wrocławia – ukazanego jako mroczna i tajemnicza metropolia, będąca siedliskiem zła

i zepsucia – istotnie przyczyniło się do wzrostu zainteresowania historią Wrocławia zarówno wśród jego mieszkańców, jak i turystów, chętnie przemierzających współczesny Wrocław szlakiem Eberharda Mocka.

Powieści Marka Krajewskiego przetłumaczono na ponad dwadzieścia języków, w tym na angielski, hiszpański, niemiecki, francuski, włoski i hebrajski. Na podstawie jego prozy powstał m.in. serial kryminalny *Erynie* (2022), spektakl Teatru Telewizji *Mock* (2018) oraz prezentowany we wrocławskim Teatrze Muzycznym Capitol musical *Mock. Czarna burleska* (2019).

Marek Krajewski jest laureatem licznych nagród i wyróżnień. W 2008 roku za wkład w promocję Wrocławia został wybrany Ambasadorem Wrocławia. Był pierwszym laureatem Nagrody Wielkiego Kalibru dla najlepszej powieści kryminalnej (2004). Otrzymał także Paszport „Polityki” (2006) oraz Nagrodę Księgarzy „Witryna” za najlepszą książkę 2005 roku. Ponadto zdobył niemiecką Nagrodę im. Georga Dehio za twórczość literacką (2016). W 2022 roku Sejmik Województwa Dolnośląskiego przyznał mu Dolnośląską Nagrodę Kulturalną „Silesia”, przyznawaną wybitnym dolnośląskim twórcom kultury, którzy swoją codzienną pracą budują tożsamość i wizerunek Dolnego Śląska. W 2015 roku został odznaczony Srebrnym Medalem „Zasłużony Kulturze – Gloria Artis”, a w 2019 roku Prezydent RP odznaczył go Medalem Stulecia Odzyskania Niepodległości.

Małgorzata Gorący

Współzałożycielka i prezes Stowarzyszenia „Ostoja” na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami. Jej życie zawodowe i działalność społeczna od wielu lat są ściśle związane z Wrocławiem.

Urodziła się w 1953 roku. Ukończyła antropologię na Uniwersytecie Wrocławskim oraz studia podyplomowe z zarządzania na Uniwersytecie Ekonomicznym we Wrocławiu. Legitymuje się również piętnastoletnim doświadczeniem w pracy badawczej, zdobytym w Zakładzie Antropologii Polskiej Akademii Nauk.

Kierowane przez nią, a założone w 1993 roku Stowarzyszenie „Ostoja” oferuje profesjonalną i kompleksową pomoc osobom z niepełnosprawnościami – dzieciom, dorosłym oraz członkom ich rodzin, nieustannie się rozwijając i poszerzając zakres swoich usług, m.in. dzięki determinacji i zaangażowaniu jej prezes. Głównym celem działalności Stowarzyszenia jest stworzenie w społeczeństwie równych praw i szans życiowych rodzinom, w których żyją i funkcjonują osoby z niepełnosprawnościami, zwłaszcza zaś prowadzenie działań dotyczących ich rehabilitacji, terapii, edukacji i wychowania. We Wrocławiu projekty „Ostoi” są prowadzone w Zespole Placówek Edukacyjnych, Centrum Terapeutyczno-Rehabilitacyjnym, Środowiskowym Centrum Samopomocy oraz w Warsztacie Terapii Zajęciowej. Stowarzyszenie prowadzi

działalność również w Środzie Śląskiej, gdzie znajdują się ośrodki edukacyjne (Ośrodek Rewalidacyjno-Wychowawczy, Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjny, przedszkole specjalne) oraz Warsztat Terapii Zajęciowej.

Małgorzata Gorący jest inicjatorką i koordynatorką powstałego w 2001 roku wrocławskiego programu „Trener”, wspomagającego zatrudnienie osób z niepełnosprawnościami. Jej autorski model zatrudnienia wspomaganego stanowi najbardziej skuteczną formę włączania tych osób w rynek pracy. Za wdrożenie tego programu otrzymała nagrodę Prezydenta Wrocławia (2002) oraz tytuł Łodolamacza Specjalnego w konkursie Łodolamcze (2006). Od 2015 roku jest jednym z założycieli i liderów Polskiej Federacji Zatrudnienia Wspomaganego.

Jako wybitna specjalistka w swojej dziedzinie i autorka licznych publikacji często występuje w roli eksperta, m.in. podczas krajowych i zagranicznych debat, konferencji, kongresów i seminariów poświęconych problemom niepełnosprawności oraz aktywizacji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami. Ponadto wchodzi w skład ekspertów zespołów roboczych pracujących na szczeblu lokalnym, regionalnym i centralnym nad systemowymi rozwiązaniami na rzecz zabezpieczenia potrzeb osób niepełnosprawnych i ich rodzin.

Maciej Jacyna

Prezes i trener wrocławskiego Klubu Sportowego Niesłyszących „Świt”.

Urodził się w 1985 roku we Wrocławiu, gdzie w 2010 roku ukończył studia na Wydziale Finansów i Zarządzania w Wyższej Szkole Bankowej. Od tego czasu aktywnie działa na szczeblu regionalnym i ogólnokrajowym na rzecz rozwoju sportu w środowisku osób niesłyszących.

Od 2004 roku jest związany z wrocławskim Klubem Sportowym Niesłyszących „Świt”, w którym rozpoczął swoją karierę sportową jako koszykarz. W latach 2010–2015 był zawodnikiem kadry narodowej mężczyzn niesłyszących w koszykówce. Brał udział m.in. w Mistrzostwach Świata Głuchych (2011) w Palermo we Włoszech oraz w Mistrzostwach Europy Głuchych (2012) w Konya w Turcji. W latach 2009–2017 był wiceprezesem Klubu Sportowego Niesłyszących „Świt”, a od 2017 roku jest jego prezesem. W tym czasie dzięki jego aktywności nastąpił znaczący rozwój Klubu, co zaowocowało licznymi osiągnięciami sportowców z niepełnosprawnościami słuchu.

Od 2011 roku Maciej Jacyna jest w Klubie instruktorem i trenerem koszykówki. Jego najważniejsze sukcesy

związane są z koszykówką kobietą, czego dowodem jest m.in. zdobycie w latach 2017 i 2022 przez koszykarki tego Klubu złotych medali w Klubowym Pucharze Europy Głuchych, a w latach 2018 i 2019 – brązowych medali w rozgrywkach pucharowych w Weronie i Moskwie. Trenowane przez niego koszykarki siedmiokrotnie zdobyły mistrzostwo Polski niesłyszących. Od 2018 roku Jacyna jest trenerem koszykarskiej kadry narodowej kobiet niesłyszących, która w 2022 roku brała udział w XXIV Letnich Igrzyskach Głuchych w Caxias do Sul w Brazylii, zdobywając tam brązowy medal, oraz zwyciężyła w I Mistrzostwach Świata Głuchych w koszykówce 3 × 3 w Ramat Gan w Izraelu.

W 2020 roku Prezydent RP odznaczył Macieja Jacynę Brązowym Krzyżem Zasługi za zasługi dla rozwoju i upowszechniania sportu, natomiast w 2022 roku minister sportu i turystyki wręczył mu Srebrną Odznakę „Za Zasługi dla Sportu”. W latach 2014, 2016, 2017, 2018 i 2022 w Plebiscycie Sportowym Polskiego Związku Sportu Niesłyszących był wybierany Działaczem Klubowym Roku.

Dariusz Patkowski

Urodzony w 1961 roku, profesor nauk medycznych i specjalista chirurgii i urologii dziecięcej, kierownik Katedry i Kliniki Chirurgii i Urologii Dziecięcej Uniwersytetu Medycznego im. Piastów Śląskich we Wrocławiu, członek Dolnośląskiej Izby Lekarskiej.

Profesor Dariusz Patkowski jest krajowym i międzynarodowym ekspertem w chirurgii endoskopowej u dzieci. Był prelegentem na polskich i zagranicznych kongresach oraz kursach poświęconych tej tematyce, m.in. we Francji i we Włoszech, w Niemczech, Ukrainie, Portugalii, Wielkiej Brytanii, Czechach, Słowacji, USA, Chinach, Egipcie, Kuwejcie, Zjednoczonych Emiratach Arabskich, Turcji, Kazachstanie, Indiach, Demokratycznej Republice Konga oraz na Węgrzech. Wykonywał zabiegi operacyjne na całym świecie i prawie we wszystkich krajach europejskich. Jest inicjatorem i autorem organizowanego od 1997 roku we Wrocławiu intensywnego praktycznego kursu chirurgii endoskopowej u dzieci, a ponadto jako jeden z dwóch polskich chirurgów wyklada i szkoli w najbardziej prestiżowym ośrodku szkolenia chirurgów endoskopowych IRCAD w Strasburgu we Francji. Od wielu lat utrzymuje szczególnie bliskie kontakty także z ośrodkiem chirurgii dziecięcej we Lwowie, będącym partnerskim miastem Wrocławia.

Od początku swojej kariery jest związany z Katedrą oraz Kliniką Chirurgii i Urologii Dziecięcej Uniwersytetu Medycznego im. Piastów Śląskich we Wrocławiu, którą od 2008 roku kieruje. Jest uczniem i następcą prof. Jerzego Czernika. W latach 2014–2016 był prezesem Polskiego Towarzystwa Chirurgów Dziecięcych. Zorganizował i był przewodniczącym XVI Międzynarodowego Kongresu Polskiego Towarzystwa Chirurgów Dziecięcych oraz VII Kongresu Europejskiego Towarzystwa Chirurgów Dziecięcych

Endoskopowych, które odbyły się we Wrocławiu w latach 2015 i 2017.

Jest uznanym międzynarodowym autorytetem w dziedzinie chirurgii endoskopowej dzieci, szczególnie noworodków. Jednym z wielu efektów jego pracy naukowej jest PIRS, czyli autorska laparoskopowa technika operacji przepukliny pachwinowej u dzieci, która jest powszechnie stosowana w wielu ośrodkach w kraju i za granicą. Metoda ta jest wyjątkowa ze względu na prostotę wykonania, skrócenie czasu pobytu dziecka w szpitalu oraz niepozostawienie blizny pooperacyjnej. Profesor Patkowski jako pierwszy w Polsce wykonał u noworodka zespolenie zarośniętego przełyku techniką torakoskopową, opracował również unikatową technikę wydłużania przełyku, która pozwala zachować własny przełyk w tej wadzie. W tej dziedzinie zajmuje miejsce w światowej czołówce chirurgów, mogąc poszczycić się prawdopodobnie największą liczbą wykonanych zabiegów endoskopowych u noworodków. Także we wrocławskim ośrodku wprowadził technikę endoskopową do leczenia wady wrodzonej serca – przetrwałego przewodu tętniczego Botalla.

W 2020 roku prof. Dariusz Patkowski wraz z zespołem otrzymał prestiżową Nagrodę im. prof. Wiktora Brossa, przyznawaną przez wrocławski Uniwersytecki Szpital Kliniczny za wybitne osiągnięcia w dziedzinie chirurgii. W 2022 roku Polskie Towarzystwo Chirurgów Dziecięcych wyróżniło go medalem prof. Jana Kossakowskiego, który wcześniej otrzymało tylko kilku specjalistów. Wyrazem międzynarodowego uznania dla jego osiągnięć było zaproszenie do wygłoszenia Wykładu im. Karła Storza na zjeździe Brytyjskiego Towarzystwa Chirurgów Dziecięcych w 2022 roku.

Fundacja Onkologika

Działająca od 2010 roku (od 2021 pod obecną nazwą) fundacja prowadzi działalność profilaktyczno-edukacyjną związaną z chorobami onkologicznymi.

Celem Fundacji jest przede wszystkim promocja zdrowia, integracja oraz reintegracja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym. Swoje statutowe cele Fundacja realizuje wielotorowo, m.in. organizując i finansując konferencje, kongresy i seminaria dotyczące chorób nowotworowych, współpracując z innymi podmiotami zaangażowanymi w analogiczne działania, biorąc udział w pracach organizacji międzynarodowych, prowadząc działalność informacyjną i edukacyjną, a także finansując zakup specjalistycznego sprzętu medycznego oraz lekarstw niezbędnych w leczeniu chorób nowotworowych. Szczególnego wsparcia Fundacja Onkologika udziela działającemu we Wrocławiu Dolnośląskiemu Centrum Onkologii, Pulmonologii i Hematologii.

Fundacja ma na swoim koncie wiele projektów edukacyjnych i profilaktycznych. Do najważniejszych należała kampania „Wybieram zdrowie. To onkologiczne”, której tematem przewodnim była promocja logicznych wyborów dotyczących profilaktyki antynowotworowej. Na zlecenie władz miejskich Wrocławia w 2021 roku Fundacja realizowała w klasach IV–VIII szkół podstawowych projekt edukacyjny z zakresu

profilaktyki nowotworowej „Onkologika 2.0”, mający na celu zwiększenie wiedzy uczniów o skutkach palenia papierosów i nadużywania alkoholu. W specjalnych zajęciach udział brali m.in. lekarze z Dolnośląskiego Centrum Onkologii, Pulmonologii i Hematologii. W latach 2019–2023 we współpracy z Urzędem Marszałkowskim Województwa Dolnośląskiego Fundacja zrealizowała trzy edycje kampanii „Profilaktyka i wczesne wykrywanie nowotworów złośliwych dolnego odcinka przewodu pokarmowego – badanie na krew utajoną w kale dla kobiet i mężczyzn”. W 2022 roku, po agresji Rosji na Ukrainę, Fundacja zaangażowała się w działania pomocowe na rzecz Ukrainy, kupując leki oraz środki opatrunkowe. Również w 2022 roku Fundacja była patronem kampanii Dolnośląskiego Centrum Onkologii, Pulmonologii i Hematologii „Rak chadza wsparł”, której celem była promocja profilaktyki nowotworów szyjki macicy, piersi oraz jelita grubego.

Od 2015 roku prezesem zarządu Fundacji jest Paweł Zawadzki. Prowadzi on aktywność w zakresie przeciwdziałania nowotworom, realizując się m.in. jako autor prac naukowych, dotyczących profilaktyki onkologicznej. W swojej działalności podejmuje zadania z zakresu promocji zdrowia oraz edukacji społecznej. Wspólnie z fundacją Onkologika zrealizował na rzecz mieszkańców Wrocławia wiele projektów dotyczących profilaktyki oraz czujności onkologicznej.

onkologika.

Fundacja Serce Polski

Fundacja Serce Polski (Stichting Serce Polski – 't Hart van Polen) – istniejąca w Holandii organizacja, która aktywnie promuje polską historię. Działa w Bredzie – mieście będącym od 1991 roku miastem partnerskim Wrocławia.

Powstała w 2013 roku Fundacja Serce Polski od początku kieruje Bożena Rijnbout-Sawicka. Siedzibą Fundacji jest Breda – miasto ściśle związane z historią Polski, m.in. dzięki kampanii niderlandzkiej podczas II wojny światowej, której ważnym momentem było wyzwolenie Bredy przez żołnierzy I Polskiej Dywizji Pancерnej gen. Stanisława Maczka.

Od początku istnienia Fundacja bardzo efektywnie wspiera polsko-holenderskie przedsięwzięcia, promując Wrocław i Polskę w Holandii. Dzięki jej aktywności są organizowane obchody rocznicy wyzwolenia Bredy z udziałem polskich władz państwowych i wojskowych, przedstawicieli korpusu dyplomatycznego, prezydentów i radnych obu miast, a także harcerzy i mieszkańców Bredy. Szczególnie uroczyste obchody odbyły się w 2019 roku w 75. rocznicę wyzwolenia miasta. W parku Valkenberg odsłonięto wówczas pomnik *Pamięć* oraz figurkę krasnala Życzliwka.

Fundacja aktywnie promuje polską tradycję i historię, m.in. poprzez zaangażowanie w działalność istniejącego od paź-

dziernika 2021 roku Memoriału Generała Maczka w Bredzie, współtworzonego przez Muzeum Historii Polski. Głównym elementem wystawy stałej tego Memoriału jest interaktywna ściana multimedialna, na której wyświetlane są animacje opowiadające o losach żołnierzy I Polskiej Dywizji Pancерnej.

Dzięki staraniom Fundacji w 2022 roku odbyło się spotkanie władz Wrocławia z Karoliną Maczek-Skillen – wnuczką gen. Stanisława Maczka. Jej wizyta we Wrocławiu była impulsem dla nowych, wspólnych projektów edukacyjnych skierowanych do polskich i holenderskich uczniów. Fundacja umożliwiła nawiązanie kontaktu z Forum Polskich Szkół w Niderlandach oraz wydanie książki *Wrocław–Breda. Krasnoludkowa podróż Życzliwka*, której promocja we Wrocławiu w lutym 2023 roku ułatwiła kontakty z Wrocławskim Centrum Doskonalenia Nauczycieli oraz planowanie wspólnych przedsięwzięć edukacyjnych.

Warsztaty oraz projekty artystyczne prowadzone przez polskich i holenderskich wolontariuszy są skierowane do wszystkich pokoleń Polaków i Holendrów. Odbywają się spotkania mieszkańców Bredy nie tylko z weteranami walk o wyzwolenie ich miasta oraz ich potomkami, ale także z Polakami, którzy w żaden sposób nie są związani z historią Holandii.

SERCE
POLSKI
CULTURELE
EN CULINAIRE
ONTMOETINGEN

Roman Bihun

Zasłużony działacz osiedlowy oraz sportowy, który wieloletnią pracą na rzecz wrocławian wniósł ważny wkład w powojenną odbudowę miasta oraz w rozwój społeczeństwa obywatelskiego.

Urodził się we Lwowie w 1935 roku. Do Wrocławia wraz z rodzicami i starszym bratem przyjechał w 1946 roku. Tutaj ukończył technikum mechaniczne i po odbyciu zasadniczej służby wojskowej podjął pracę w Państwowej Fabryce Wagonów „Pafawag”. Zawód i miejsce pracy zmieniał wielokrotnie, niezmienna pozostała jednak jego wielka pasja, czyli działalność społeczna, której poświęcił większą część swojego życia.

W latach 70. XX wieku zamieszkał na Krzykach, gdzie zaczął pracować w Radzie Osiedla „Anna” Wrocławskiej Spółdzielni Mieszkaniowej. Dzięki jego staraniom i niezwykle zaangażowaniu udało się stworzyć na osiedlu warunki dla rozwoju społeczno-kulturalnego, a także wzrostu aktywności fizycznej mieszkańców. Jego działania znacząco przyczyniły się do aktywizacji sportowej dzieci i młodzieży, na co kładł szczególnie nacisk, organizując m.in. wycieczki i rajdy terenowe. Bardzo aktywnie angażował się w realizację programu

zazielenienia osiedla, wspierał finansowo organizacje i kluby sportowe, m.in. Klub Sportowy przy Szkole Podstawowej nr 4, założył szkołę gimnastyki artystycznej, był organizatorem akcji „Zielone płuca osiedla” oraz „Książka dla każdego dziecka”. W 1992 roku został kierownikiem osiedla i był nim aż do przejścia na emeryturę.

W październiku 2022 roku został wyróżniony z okazji 75-lecia Spółdzielni Mieszkaniowej Wrocław-Południe. Doceniono jego prospołeczną postawę, wrażliwość i ogromny wkład w rozwój spółdzielni.

Szczególne miejsce w życiu Romana Bihuna zajmowały zawsze sport i turystyka. Od 1952 roku trenował pływanie oraz piłkę wodną w Klubie Sportowym „Pafawag”. Jako reprezentant Dolnego Śląska brał udział w towarzyskich zawodach międzyklubowych, pucharach miast oraz mistrzostwach Polski. Po zakończeniu kariery sportowej był trenerem pływania w Klubie AZS Wrocław (1964–1969). Jednym z jego osiągnięć trenerskich było wychowanie wielokrotnej mistrzyni i rekordzistki Polski junierek i senierek w pływaniu, Julity Traczewskiej.

Krystyna Pączkowska

Spadochroniarka, wielokrotna mistrzyni i wicemistrzyni Polski w skokach ze spadochronem, fotoreporterka „Przeglądu Sportowego”, członkini Aeroklubu Gliwickiego i WKS Śląsk Wrocław. Absolwentka Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu.

Urodzona w 1949 roku, swoją podniebną przygodę rozpoczęła od latania szybowcami, ale nie była to dyscyplina w pełni zgodna z jej charakterem, dlatego szybko zamieniła ją na spadochroniarstwo. Pierwszy skok wykonała w 1969 roku. Był piękny, pogodny dzień, a ona, stojąc na mostku samolotu, walczyła ze swoim strachem o zrealizowanie marzenia. Gdy wylądowała, rozpięła ją duma. Powodów do jej odczuwania dostarczała jeszcze wielokrotnie nie tylko sobie, ale wszystkim Polakom. W 1970 roku uzyskała pierwszą klasę spadochronową, a już rok później zaczęła odnosić sukcesy sportowe, zwyciężając w ogólnopolskich zawodach kobiet w skokach, co powtórzyła w latach 1972 i 1974. W latach 70. XX wieku zakwalifikowała się do spadochronowej kadry narodowej. Swój

pierwszy sukces zagraniczny odniosła we Francji w 1973 roku, zajmując pierwsze miejsce w zawodach spadochronowych na celność lądowania. W mistrzostwach świata we Włoszech (1976), w Jugosławii (1978), Bułgarii (1980) i Czechosłowacji (1982) osiągnęła najlepsze wyniki wśród startujących Polek. Kilkakrotnie zdobywała mistrzostwo Polski (w latach 1980, 1981, 1983–1987, 1989), a także osiem razy z rzędu mistrzostwo absolutne w akrobacji spadochronowej i celności lądowania.

Krystyna Pączkowska jako pierwsza kobieta w Polsce wykonała trzy tysiące skoków ze spadochronem. Ma na swoim koncie ponad 6600 lądowań.

Po zakończeniu czynnej kariery sportowej w 1994 roku poświęciła się pasji fotograficznej, zostając fotoreporterką WKS Śląsk Wrocław i „Przeglądu Sportowego”.

W uznaniu pracy i zasług w rozwijaniu sportu spadochronowego była wielokrotnie wyróżniana, m.in. w 2000 roku z rąk Prezydenta RP otrzymała Złoty Krzyż Zasługi, a w 2011 roku Złoty Medal za Zasługi dla Związku Spadochroniarzy Polskich.

Igor Salamon

Wrocławianin, działacz społeczny, propagator kultury ukraińskiej w Polsce.

Urodził się w Lwowie w 1943 roku, ale ze względu na umieszczenie jego rodziny w niemieckim obozie koncentracyjnym wychowywał się w różnych rodzinach i w wielu miejscach: Zbarażu, Hrymajłowie i Tarnopolu, by ostatecznie trafić do Wrocławia. Tutaj ukończył szkołę podstawową, liceum oraz studia na Wydziale Elektroniki Politechniki Wrocławskiej.

Z zamiłowania jest ogrodnikiem. Zakładał wolne związki ogrodnicze i szefował sekcji szkółkarskiej. Jednym z jego sukcesów ogrodniczych było wyhodowanie odmiany ostrokrzewu kolczastego *Ilex aquifolia*, której nadał imię Wratislavia.

Z powołania jest działaczem społecznym. Był pomysłodawcą i przewodniczącym Społecznego Komitetu Modernizacji Osiedla Zakrzów, które wsparło założenie na osiedlu instalacji gazowej i wodno-kanalizacyjnej, a także doprowadziło do poprawy jakości nawierzchni dróg. Zasiada w zarządzie Towarzystwa Polsko-Austriackiego. Od prawie trzydziestu lat

kieruje Wrocławskim Kołem Związku Ukraińców w Polsce, działającym na rzecz mniejszości ukraińskiej, dialogu polsko-ukraińskiego oraz społeczeństwa obywatelskiego. Związek od wielu lat organizuje znane i lubiane we Wrocławiu imprezy, takie jak „Viva Ukraina! Viva Polonia!” oraz Radosne Kolędowanie w Dniu Jedności Chrześcijan. Sztandarowym projektem Koła jest Wrocławska Kutia, podczas której wywodzący się z różnych kręgów kulturowych mieszkańcy Wrocławia mogą zaprezentować tradycyjne dania spożywane podczas świąt Bożego Narodzenia i Nowego Roku. Jest współzałożycielem Fundacji Kalejdoskop Kultur, pracującej na rzecz dialogu międzykulturowego, aktywizacji społecznej i obywatelskiej imigrantów, cudzoziemców, mniejszości narodowych oraz etnicznych.

Za działalność na rzecz pojednania polsko-ukraińskiego został odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi (2015), Złotą Odznaką Honorową „Zasłużony dla Województwa Dolnośląskiego” (2015) i uhonorowany Nagrodą Wrocławia (2015).

Alicja Tchórz

Pływaczka specjalizująca się w stylu grzbietowym i zmiennym, wielokrotna medalistka, rekordzistka Polski.

Urodzona w 1992 roku, swoją przygodę ze sportem rozpoczęła ponad 20 lat temu w rodzinnym Kaliszu, gdzie trenowała w uczniowskim klubie sportowym. Pierwsze sukcesy zaczęła odnosić już jako dwunastolatka, zaś w wieku czternastu lat wywalczyła po raz pierwszy mistrzostwo Polski juniorów. Po wejściu do kadry narodowej w 2008 roku dwukrotnie zdobyła mistrzostwo Europy juniorów i ustanowiła swój pierwszy indywidualny rekord Polski w kategorii seniorów. Aby kontynuować karierę, wyjechała do Gorzowa Wielkopolskiego, gdzie zaczęła występować w kategorii seniorów.

Z Wrocławiem związała się w 2010 roku, rozpoczynając studia na Uniwersytecie Ekonomicznym i stając się zawodniczką Międzyszkolnego Klubu Sportowego Juvenia Wrocław. To w nim odniosła swoje największe, jak do tej pory, sukcesy. Jest autorką ponad 60 rekordów Polski, uczestniczką Igrzysk Olimpijskich w Londynie (2012) i Rio de Janeiro (2016) oraz

wielokrotnie mistrzostw świata. Zdobyła siedem medali mistrzostw Europy, w tym dwa złote (w latach 2019 i 2021). Podczas Igrzysk Sportów Nieolimpijskich „The World Games” w latach 2017 i 2022 wywalczyła cztery medale. W swojej kolekcji ma blisko 170 medali mistrzostw Polski. Jest również aktualną rekordzistką świata w ratownictwie wodnym.

W 2016 roku założyła własną działalność gospodarczą, w ramach której zajmuje się m.in. prowadzeniem warsztatów dla dzieci i młodzieży. Od 2017 roku zarządza portalem Nasimistrzowie.pl, łączącym przedsiębiorców z zawodnikami, rozwijając w ten sposób rynek sponsoringu sportowego w Polsce.

Za swoje osiągnięcia i działalność sportową była wielokrotnie wyróżniana w plebiscytach „Gazety Wrocławskiej” i „Słowa Sportowego”, otrzymując m.in. tytuł Sportowca Roku 2019, oraz w konkursie „Młode talenty” (w latach 2017 i 2022). Aktywnie bierze udział w konferencjach i panelach dyskusyjnych, zabierając głos w tak ważnych kwestiach, jak m.in. miejsce kobiet w środowisku sportowym.

Reprezentacyjny Dolnośląski Zespół Pieśni i Tańca „Wrocław”

Powstał w 1952 roku, stając się kulturalną wizytówką Wrocławia oraz Dolnego Śląska nie tylko w Polsce, ale także poza jej granicami.

W zespole śpiewają i tańczą osoby w różnych grupach wiekowych: dzieci, młodzież, studenci wrocławskich uczelni, osoby czynne zawodowo oraz seniorzy. Program artystyczny jest oparty na bogactwie tańców regionalnych i narodowych, na pieśniach, przyśpiewkach i obyczajach, z wykorzystaniem strojów ludowych, przy akompaniamencie muzyki wykonywanej przez kapelę złożoną z zawodowych muzyków.

Program artystyczny Zespołu został wysoko oceniony przez Radę Ekspertów Polskiej Sekcji Międzynarodowych Stowarzyszeń Folklorystycznych Festiwalu i Sztuki Ludowej (CIOFF). Dzięki licznym występom zagranicznym barwność polskich strojów ludowych, ujmujące opracowania choreograficzne i muzyczne oraz urzekające swoim pięknem pieśni podziwiała publiczność m.in. Holandii, Francji, Hiszpanii, Portugalii, Niemiec, Czech, Węgier, Rumunii, Szwajcarii, Bułgarii, Belgii, Austrii, Bośni i Hercegowiny, Australii, Meksyku, USA i Argentyny. W wielu krajach Zespół występował kilkakrotnie, zawsze godnie reprezentując stolicę Dolnego Śląska. Uczestniczył tak-

że w ważnych dla Wrocławia i Polski wydarzeniach, takich jak np. występy w polskim pawilonie podczas EXPO 1992 we Francji.

Reprezentacyjny Dolnośląski Zespół Pieśni i Tańca „Wrocław”, funkcjonujący jako stowarzyszenie, aktywnie działa w regionie, biorąc udział w licznych wydarzeniach, warsztatach i koncertach współfinansowanych ze środków gminy Wrocław, samorządu województwa dolnośląskiego oraz Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Za wysoki poziom artystyczny, znaczące osiągnięcia w upowszechnianiu kultury polskiej, promocję Wrocławia w świecie oraz rozwijanie artystycznych uzdolnień dzieci, młodzieży i studentów Zespół został wyróżniony przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego medalem „Zasłużony Kulturze – Gloria Artis”. Za godne reprezentowanie Dolnego Śląska otrzymał w 2021 roku Dolnośląski Klucz Sukcesu, zaś w 2022 roku został uhonorowany Nagrodą Kulturalną Dolnego Śląska „Silesia”, przyznawaną przez samorząd województwa dolnośląskiego za osiągnięcia artystyczne i kulturalne o szczególnym znaczeniu dla regionu.

Tradycja nadawania honorowych obywatelstw

Nowożytna historia tej zaszczytnej godności, nadawanej osobie o wielkich zasługach i ogromnym autorytecie moralnym, sięga czasów rewolucji francuskiej (fr. *bourgeois honoraire*). W 1792 roku rząd rewolucyjnej Francji nadał zaszczytny tytuł honorowego obywatela Francji Tadeuszowi Kościuszce jako wyraz uznania dla jego walki o ideały wolności. W tym samym roku tytuł ten otrzymał również Fryderyk Schiller za rewolucyjne przesłanie *Zbójców*.

Honorowe obywatelstwo przyznawane jest na całym świecie zarówno przez państwa, jak i przez regiony oraz miasta. Otrzymują je artyści, pisarze, uczeni, politycy, osoby zasłużone dla kraju lub lokalnej społeczności, organizacje i instytucje. Jednym z bardziej znanych – i niezwykle rzadkim, gdyż jak dotąd zdarzyło się to tylko osiem razy – przykładów nadania tytułu honorowego obywatela Stanów Zjednoczonych Ameryki przez amerykański Kongres było w 1963 roku przyznanie Winstonowi Churchillowi jako pierwszemu tej godności. Tytuł ten jako siódmy otrzymał pośmiertnie w 2009 roku Kazimierz Pułaski.

Honorowe obywatelstwo Wrocławia dawniej i współcześnie

Honorowe obywatelstwo jest nadawane przez władze miejskie w celu wyróżnienia osób szczególnie zasłużonych dla Wrocławia. Dawniej byli to piastujący wysokie urzędy, przede wszystkim politycy i wojskowi. Tytułarne obywatelstwo otrzymywały niejednokrotnie osoby spoza Wrocławia, m.in. politycy, uczeni, literaci i artyści. Niektórzy z nich urodzili się lub zmarli we Wrocławiu.

Do niedawna uważano, że nadawanie tytułów we Wrocławiu rozpoczęło się w momencie powstania Cesarstwa Niemieckiego w 1870 roku. W zachowanych w Archiwum Państwowym we Wrocławiu dwóch tomach *Ehrenbuerger der Stadt Breslau* (Honorowi Obywatele Wrocławia) ujawniono jednak pojawienie się tego zwyczaju dużo wcześniej, bo już w roku 1815. Cenny zbiór korespondencji i uchwał Rady Miejskiej Wrocławia z lat 1815–1912 przynosi nową wiedzę o nadawaniu tytułu honorowego obywatela. W 1815 roku tytuł ten otrzymali: Leonty Wassiliew von Redrikow, generał armii carskiej, komendant Wrocławia oraz Carl Gothard Langhans, architekt. Do 1933 roku uhonorowano ponad dwadzieścia osób, z których większość miała rzeczywisty związek z Wrocławiem i duże zasługi dla śląskiej metropolii. Laureatami byli m.in. niezwykle zasłużony dla Wrocławia nadburmistrz Georg Bender (1848–1924), uhonorowany w 1912 roku, oraz pisarz Gerhart Hauptmann (1862–1946) – laureat Nagrody Nobla z 1912 roku, który honorowym obywatelem Wrocławia został w 1922 roku.

W latach 1933–1945 tradycję tę podtrzymano, jednak uległa ona znacznej deformacji, o przyznaniu wyróżnienia decydowały bowiem wyłącznie względy polityczne. Tytuły trafiły wówczas do siedmiu osób – w większości takich, którym wyrokami Międzynarodowego Trybunału w Norymberdze zostały później odebrane wraz z prawami obywatelskimi.

W okresie PRL tradycję przyznawania honorowych obywatelstw wznowiono, nie dbano jednak o jej ciągłość, przeważnie nie licząc się także z opinią ani wolą mieszkańców Wrocławia. Wręczane okazjonalnie w latach 1946–1979 wyróżnienia trafiły do siedmiu osób, m.in. do gen. Miroława Hermaszewskiego (1941–2022) – lotnika i kosmonauty, jedynego Polaka, który poleciał w kosmos.

Civitate Wratislaviensi Donatus

W nowej rzeczywistości politycznej, gdy w 1990 roku odrodziła się w Polsce samorządność, uchwałą Rady Miejskiej Wrocławia I kadencji z 16 stycznia 1993 roku postanowiono wznówić przyznawanie honorowego obywatelstwa w formie tytułu Civitate Wratislaviensi Donatus. Decydujący głos ma Rada Miejska Wrocławia, jednak każdy mieszkaniec może zgłosić swojego kandydata. Pierwszym laureatem został prof. Alfred Jahn (1915–1999) – rektor Uniwersytetu Wrocławskiego w latach 1962–1968, który swoją chlubną postawą podczas wydarzeń Marca '68 oraz zaangażowaniem w udostępnienie zwiedzającym Panoramy Racławickiej w 1985 roku trwale zapisał się w dziejach Wrocławia. W 2010 roku dopuszczono możliwość nadawania tytułu pośmiertnie.

W gronie trzydziestu dziewięciu osób uhonorowanych w latach 1993–2023 tytułem Civitate Wratislaviensi Donatus znalazły się osoby, które odegrały istotną rolę w życiu społecznym, kulturalnym i gospodarczym zarówno miasta, jak i kraju. Sześciu osobom tytuł przyznano pośmiertnie. Tytuł Civitate Wratislaviensi Donatus jest wręczany corocznie podczas uroczystej sesji Rady Miejskiej Wrocławia 24 czerwca z okazji Święta Wrocławia, ustanowionego w dniu wspomnienia św. Jana Chrzciciela – patrona wrocławskiej katedry i archidiecezji wrocławskiej.

Nagroda Wrocławia i Nagroda Prezydenta Wrocławia

Uchwałą Rady Miejskiej Wrocławia pierwszej kadencji z 16 stycznia 1993 roku ustanowione zostały jeszcze dwa wyróżnienia:

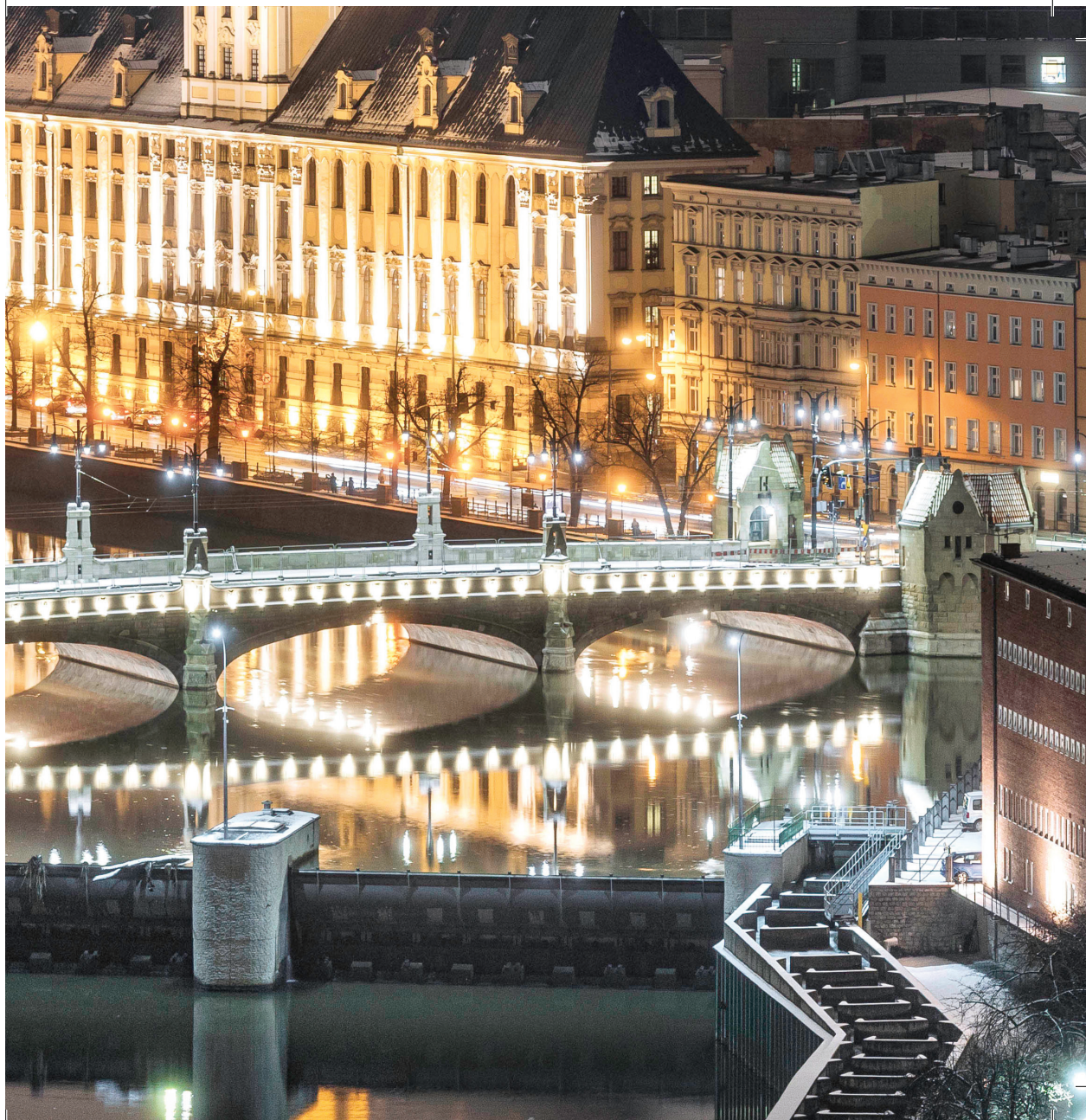
Nagroda Wrocławia – przyznawana przez Radę Miejską Wrocławia na wniosek Komisji Nominacyjnej (do 2002 roku Rady Nominacyjnej) osobom i instytucjom za całokształt ich pracy na rzecz miasta,

Nagroda Prezydenta Wrocławia – przyznawana po zasięgnięciu opinii Komisji Nominacyjnej osobom i instytucjom za działalność i osiągnięcia w mijającym roku.

Komisja Nominacyjna ma charakter doraźnej komisji Rady Miejskiej Wrocławia, a w jej skład wchodzi dwunastu radnych. Uprawnionymi do składania wniosków o nadanie Nagrody Wrocławia są: Przewodniczący Rady Miejskiej Wrocławia, komisje Rady Miejskiej Wrocławia, Prezydent Wrocławia, a także organizacje działające na terenie miasta. O Nagrodę Prezydenta Wrocławia wnioskować mogą: Prezydent Wrocławia, komisje Rady Miejskiej Wrocławia i pozostałe organizacje. Wszystkie wnioski kierowane są bezpośrednio do Komisji Nominacyjnej.

W latach 1993–2023 Nagrody Wrocławia trafiły do 102 osób i 35 instytucji, organizacji i stowarzyszeń. W tym samym czasie Prezydent Wrocławia uhonorował 124 osoby oraz 40 instytucji, organizacji i stowarzyszeń.

**UHONOROWANI TYTUŁEM
CIVITATE WRATISLAVIENSI DONATUS**

1993–2022

1993

Alfred Jahn (1915–1999) – geograf, geomorfolog i polarnik, profesor Uniwersytetu Wrocławskiego, „wybitny przedstawiciel środowiska akademickiego, który obywatelską postawą oraz inicjatywami społecznymi przyczynił się do rozślawienia Wrocławia”.

1994

Tadeusz Różewicz (1921–2014) – poeta, dramaturg, prozaik i scenarzysta, „wybitny przedstawiciel środowiska literackiego i teatralnego, który dzięki swojej twórczości przybliżył Wrocław światu, zwłaszcza kręgom kulturotwórczym”.

1995

Henryk Tomaszewski (1919–2001) – tancerz, mim, choreograf, reżyser teatralny, jeden z najważniejszych artystów polskiego i światowego teatru drugiej połowy XX wieku, twórca Teatru Pantomimy we Wrocławiu i nowej formy sztuki scenicznej zwanej teatrem ruchu.

1996

kard. Henryk Gulbinowicz (1923–2020) – arcybiskup metropolita wrocławski w latach 1976–2004, który „swoją misję duszpasterską i działalność społeczną poświęcił Wrocławowi i dzięki osobistemu zaangażowaniu przyczynił się do rozwoju duchownego i społecznego miasta i regionu”. Pozbawiony tytułu w 2020 roku.

1997

Jan Paweł II (1920–2005) – 264. papież i 6. suweren Państwa Watykańskiego w latach 1978–2005, „który wcześniej jako metropolita krakowski utrzymywał stałe i serdeczne więzi z Wrocławiem oraz archidiecezją wrocławską, a pod-

czas pamiętnej drugiej pielgrzymki do Ojczyzny odwiedził Wrocław. Uznanie wówczas roli Wrocławia – stolicy Dolnego Śląska – w dziele pojednania między narodami stanowi niewątpliwie zasługę Ojca Świętego”.

1998

Jerzy Grotowski (1933–1999) – reżyser teatralny, teoretyk teatru i pedagog, jeden z największych reformatorów teatru XX wieku, twórca i kierownik Teatru Laboratorium.

1999

Wojciech Dzieduszycki (1912–2008) – aktor, śpiewak, dyrygent, dziennikarz, autor tekstów kabaretowych, działacz kulturalny, recenzent muzyczny i teatralny oraz inżynier. Zrzekł się tytułu w 2006 roku.

2000

Jan Nowak-Jeziorański (1914–2005) – polityk, działacz społeczny, kurier i emisariusz Komendy Głównej Armii Krajowej oraz Rządu RP w Londynie, wieloletni dyrektor Rozgłośni Polskiej Radia Wolna Europa, „niestrudzony rzecznik polskich interesów, a przede wszystkim uznania przez Zachód polskiej granicy na Odrze i Nysie oraz przynależności Wrocławia do Polski, kurator Ossolineum; człowiek, który czynem i słowem zasłużył na wdzięczność i uznanie wrocławian”.

2001

Václav Havel (1936–2011) – czeski pisarz i dramaturg, działacz antykomunistyczny, ostatni prezydent Czechosłowacji (1989–1992) i pierwszy prezydent Czech (1993–2003), „człowiek, którego działalność pomogła pokonać komunizm w Europie Środkowej; intelektualista, działacz demokratyczny z przekonania i czynu, przyjaciel Wrocławia”.

2002

Norman Davies – brytyjsko-polski historyk angielsko-walijskiego pochodzenia, który „swoimi pracami naukowymi od dawna przywraca Polskę Europie, a Wrocław umiejscawia w świadomości Europejczyków”.

2003

Andrzej Wajda (1926–2016) – reżyser filmowy i teatralny, „jeden z najwybitniejszych reżyserów, współtwórca polskiej szkoły filmowej, który podniósł film polski do rangi sztuki narodowej”.

2004

Władysław Bartoszewski (1922–2015) – historyk, publicysta, działacz społeczny i dyplomata, „wielki duchem żołnierza Armii Krajowej, polityk, uhonorowany w uznaniu jego walki o godność człowieka i pojednanie między narodami”.

2005

Lech Wałęsa – polityk i działacz związkowy, laureat Pokojowej Nagrody Nobla w 1983 roku, „legendarny przywódca »Solidarności«, prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, który dla świata jest symbolem oporu przeciwko totalitarnej dyktaturze komunistycznej”.

2006

Sylwester Chęciński (1930–2021) – scenarzysta i „wybitny reżyser filmowy, klasyk polskiego kina, który – utrwalając w swoich dziełach historię Polaków, losy mieszkańców Wrocławia i Dolnego Śląska – stał się wielką postacią kultury wrocławskiej”.

2007

Kurt Masur (1927–2015) – niemiecki dyrygent, „który przez ponad 40 lat swojej pracy scenicznej obejmował stanowisko dyrektora muzycznego takich prestiżowych filharmonii jak: drezdeńska, berlińska, nowojorska, czy The Orchestre National de France. Od lat jest jednym z najważniejszych ambasadorów kulturalnych Wrocławia i Dolnego Śląska”.

2008

Dalajlama XIV – duchowy i polityczny przywódca narodu tybetańskiego, laureat Pokojowej Nagrody Nobla w 1989 roku, „głoszący na całym świecie idee pokoju, tolerancji, wolności, wzajemnego poszanowania i respektowania praw człowieka, które są bliskie mieszkańcom Wrocławia”.

2009

Urszula Kozioł – poetka i pisarka, autorka wierszy, opowiadań, powieści, sztuk teatralnych i felietonów; współzałożycielka Stowarzyszenia Pisarzy Polskich – „postać od lat związana z życiem kulturalnym Wrocławia i Dolnego Śląska”.

2010

Aleksandra Natalli-Świat (1959–2010) – polityk i ekonomistka, posłanka na sejm V i VI kadencji, „wybitna postać, która odegrała istotną rolę w życiu społecznym Wrocławia”. Tytuł nadany pośmiertnie.

Władysław Stasiak (1966–2010) – historyk, urzędnik państwowy i samorządowy, szef Kancelarii Prezydenta RP. „Odegrał istotną rolę w życiu społecznym Wrocławia”. Tytuł nadany pośmiertnie.

Jerzy Szmajdziński (1952–2010) – polityk, poseł na Sejm PRL i poseł na sejm I, II, III, IV, V i VI kadencji, minister obrony narodowej w latach 2001–2005, wicemarszałek sejmiku RP VI kadencji, który „odegrał istotną rolę w życiu społecznym Wrocławia”. Tytuł nadany pośmiertnie.

2011

Władysław Frasyniuk – polityk, przedsiębiorca, działacz opozycji w PRL, poseł na sejm I, II i III kadencji, „legendarny przywódca dolnośląskiej »Solidarności« w walce z systemem komunistycznym”.

2012

Eugeniusz Get-Stankiewicz (1942–2011) – związany z Akademią Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu (wcześniej Państwowa Wyższa Szkoła Sztuk Plastycznych) „wybitny wrocławski artysta grafik, rzeźbiarz, rytownik i plakacista”. Tytuł nadany pośmiertnie.

2013

Bogdan Zdrojewski – polityk i samorządowiec, senator IV i X kadencji, poseł na sejm IV, V, VI i VII kadencji, minister kultury i dziedzictwa narodowego (2007–2014), pierwszy prezydent samorządnego Wrocławia (1990–2001), uhonorowany „za całokształt działalności na rzecz Wrocławia”.

2014

Jan Miodek – językoznawca, profesor i wieloletni dyrektor Instytutu Filologii Polskiej Uniwersytetu Wrocławskiego, „miłośnik, badacz i propagator kultury języka, którego działalność na niwie naukowej, publicystycznej i kulturalnej przyczynia się do wzmocnienia pozytywnego wizerunku Wrocławia”.

2015

ks. Stanisław Orzechowski „Orzech” (1939–2021) – „kapelan wrocławskiej »Solidarności«, charyzmatyczny duszpasterz wrocławskiej młodzieży, który od kilkudziesięciu lat kształtuje młode charaktery i uczy życia w placówce Duszpasterstwa Akademickiego »Wawrzyny«”.

o. Ludwik Wiśniewski OP – dominikanin, „duszpasterz i wychowawca wielu pokoleń młodych wrocławian, działacz opozycji antykomunistycznej i legenda »Solidarności«, wpajający młodym ludziom ideę walki bez przemocy i kształtujący w nich postawy propaństwowe i prospołeczne”.

2016

Adolf Juzwenko – historyk, „działacz opozycji demokratycznej w okresie PRL, wieloletni dyrektor Zakładu Narodowego im. Ossolińskich”, uhonorowany za „całokształt działalności na rzecz miasta”.

Karol Cyryl Modzelewski (1937–2019) – historyk, profesor nauk humanistycznych, działacz opozycji demokratycznej w okresie PRL, uhonorowany „za zaangażowanie w walkę o wolność i prawa człowieka”.

Kornel Morawiecki (1941–2019) – fizyk, nauczyciel akademicki i polityk, działacz opozycji demokratycznej w okresie PRL, poseł i marszałek senior sejmiku VIII kadencji „założył i przywódca Solidarności Walczącej, dzięki której Wrocław stał się symbolem walki z komunizmem”.

2017

Bente Kahan – związana z Wrocławiem norweska piosenkarka i aktorka żydowskiego pochodzenia, jedna z czoło-

wych wykonawczyrń pieśni żydowskich w Europie, uhonorowana „za propagowanie i upowszechnianie idei pojednania i tolerancji oraz wzajemnego szacunku dla różnych wyznań i kultur”.

Włodzimierz Jarmundowicz – lekarz neurochirurg, profesor nauk medycznych, od 1988 roku związany z Wrocławiem, uhonorowany za „całokształt pracy, a w szczególności za nowatorską operację u pacjenta z przerwanym rdzeniem kręgowym”.

Jerzy Kapłański (1949–2023) – wrocławski artysta malarz uhonorowany „za całokształt twórczości i stworzenie unikatowego cyklu Wrocławian Portret Własny”.

2018

Stanisław Kulczyński (1895–1975) – profesor botaniki, działacz społeczny i polityk, rektor Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie, organizator wrocławskiego ośrodka naukowego, pierwszy rektor Uniwersytetu i Politechniki we Wrocławiu, uhonorowany „za szczególny wkład w odbudowę i rozwój wrocławskiej nauki”. Tytuł nadany pośmiertnie.

Jerzy Woźniak (1923–2012) – lekarz pulmonolog, żołnierz Armii Krajowej, działacz opozycji antykomunistycznej, wieloletni prezes Zarządu Okręgu Dolnośląskiego Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej, uhonorowany za „zaangażowanie w walkę o wolność”. Tytuł nadany pośmiertnie.

2019

Olga Tokarczuk – związana z Wrocławiem wybitna pisarka, poetka i felietonistka, laureatka Nagrody Nobla w dzie-

zinie literatury za 2018 rok, będąca jedną z najbardziej rozpoznawalnych na świecie artystek wrocławskich.

2020

Maciej Łagiewski – prawnik i historyk, wieloletni dyrektor Muzeum Miejskiego Wrocławia, uhonorowany „za szczególne zasługi w działaniu na rzecz ratowania dziedzictwa kulturowego oraz propagowania historii Wrocławia i Dolnego Śląska”.

2021

Renata Mauer-Róžańska – mistrzyni olimpijska i medalistka mistrzostw świata w strzelectwie z karabinu pneumatycznego i karabinu kulowego z trzech postaw, przez wiele lat zawodniczka WKS Śląsk Wrocław, radna Rady Miejskiej Wrocławia VI i VII kadencji (2010–2018).

2022

Alicja Chybicka – profesor nauk medycznych i lekarz specjalista m.in. w dziedzinie pediatrii oraz onkologii i hematologii dziecięcej, współtwórczyni Kliniki Transplantacji Szpiku, Onkologii i Hematologii Dziecięcej, uhonorowana za „osiągnięcia medyczne oraz wieloletnią i pełną zaangażowania działalność społeczną”.

Cytaty pochodzą z uchwał Rady Miejskiej Wrocławia.

**LAUREACI
NAGRODY WROCŁAWIA
1993–2022**

1993

Roman Aftanazy (1914–2004) — historyk, bibliotekarz, pracownik Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu oraz wieloletni kustosz Biblioteki Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu, autor monumentalnej monografii *Dzieje rezydencji na dawnych kresach Rzeczypospolitej*.

Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta (TPBA) — katolicka organizacja dobroczynna założona we Wrocławiu w 1981 roku, pierwsza w Polsce organizacja pozarządowa, która zajęła się pomocą osobom bezdomnym.

1994

Marek Dyżewski — muzyk, publicysta, animator życia muzycznego we Wrocławiu, długoletni wykładowca akademicki Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu, rektor tej uczelni (1990–1994).

Wanda Tomaszewska (1908–2004) — działaczka społeczna, nestorka Związku Harcerstwa Polskiego Chorągwi Lwowskiej i Dolnośląskiej, przewodniczka miejska oraz propagatorka historii i walorów turystycznych Wrocławia.

Ewa Unger (1926–2020) — działaczka społeczna i katolicka, zaangażowana w działalność Klubu Inteligencji Katolickiej, współzałożycielka Fundacji Krzyżowa dla Porozumienia Europejskiego.

Dawna Polonia Wrocławska — najstarsza sekcja istniejącego od 1956 roku Towarzystwa Miłośników Wrocławia, skupiająca Polaków mieszkających we Wrocławiu przed 1945 rokiem.

1995

Andrzej Jochelson (1911–1997) — prawnik, pionier Wrocławia pełniący rozmaite funkcje administracyjne, społeczne i polityczne, propagator historii i kultury Wrocławia, autor m.in. pierwszego powojennego przewodnika po Wrocławiu (1946).

Dolnośląska Dyrekcja Okręgowa Kolei Państwowych we Wrocławiu — istniejąca w latach 1945–1999 instytucja zarządzająca infrastrukturą kolejową, zaangażowana finansowo i organizacyjnie w rewitalizację wrocławskich zabytków oraz wspieranie wrocławskiej kultury.

1996

Stanisław Mięgisz (1927–2017) — profesor biofizyki związany z wrocławskimi uczelniami, działacz opozycji antykomunistycznej, przewodniczący Rady Miejskiej Wrocławia I kadencji (1990–1994), inicjator m.in. opracowania Statutu Wrocławia i założenia Wrocławskiej Rady Nauki.

Andrzej Wiszniewski — inżynier elektryk i nauczyciel akademicki, działacz opozycji antykomunistycznej, profesor i rektor Politechniki Wrocławskiej (1990–1996), minister nauki (1999–2001), przewodniczący Komitetu Badań Naukowych (1997–2001).

Zespół Rozgłośni Polskiego Radia we Wrocławiu — zespół dziennikarzy i techników przygotowujących od 1946 roku programy prezentujące życie, historię i kulturę Wrocławia, wpływające na konsolidację różnych środowisk miejskich oraz promujące Wrocław, szczególnie w ramach nadawanego od 1992 roku programu miejskiego.

1997

Wojciech Dzieduszynski (1912–2008) – aktor, śpiewak, dyrygent, dziennikarz, autor tekstów kabaretowych, działacz kulturalny, recenzent muzyczny i teatralny oraz inżynier, zaangażowany m.in. w uruchomienie zakładów młynarskich oraz młyna „Maria” we Wrocławiu, a także powstanie Operetki Dolnośląskiej oraz wrocławskich szkół muzycznych I i II stopnia.

Jan Feliks Sarosiek (1929–2000) – botanik, profesor związany z Uniwersytetem Wrocławskim, dyrektor Instytutu Botaniki, zaangażowany w działalność na rzecz ekologii i ochrony przyrody.

Wydawnictwo Dolnośląskie – istniejące od 1986 roku wydawnictwo działające na rzecz kultury i promocji Wrocławia i Dolnego Śląska, wydające wiele publikacji ważnych dla miasta, jak np. *Encyklopedię Wrocławia*, *Dziedzictwo wieków* oraz trzypięciową *Historię Wrocławia*.

1998

Marek Rostecki – wrocławski aktor i menedżer teatralny, w latach 1984–1990 zastępca dyrektora Operetki Wrocławskiej, a w latach 1991–2002 dyrektor naczelny i artystyczny Teatru Muzycznego we Wrocławiu, za którego kadencji profil teatru został poszerzony o koncerty, rewie i musicale.

Tadeusz Zipser – architekt i urbanista, członek SARP, profesor Politechniki Wrocławskiej i jej rektor w 1981 roku usunięty ze stanowiska w czasie stanu wojennego za działalność opozycyjną. Pod jego kierunkiem opracowana została strategia urbanistyczna Wrocławia.

Zespół architektów: Waław Hryniewicz, Wojciech Jarząbek, Jan Matkowski – wrocławscy architekci, którzy nadali architekturze Wrocławia nowoczesne oblicze, projektując obiekty nawiązujące m.in. do gotyku i neogotyku, np. kościół Matki Bożej Królowej Pokoju na Popowicach.

1999

Janina Bogusławska-Jaworska (1930–2002) – lekarz pediatri, profesor nauk medycznych, specjalistka w dziedzinie hematologii i onkologii dziecięcej, dzięki której w 1973 roku powstał we Wrocławiu największy wówczas w Polsce ośrodek hematologii i onkologii dziecięcej.

Maciej Łagiewski – prawnik i historyk, wieloletni dyrektor Muzeum Miejskiego Wrocławia, dzięki któremu odrestaurowano i udostępniono do zwiedzania Stary Cmentarz Żydowski przy ul. Ślężnej we Wrocławiu.

Kabaret „Elita” – kabaret założony we Wrocławiu w 1969 roku przez trzech studentów Politechniki Wrocławskiej: Tadeusza Drodę, Jana Kaczmarka i Jerzego Skoczylasa we współpracy z Romanem Gierczakiem oraz Włodzimierzem Plaskotą. Po odejściu Gierczaka i Drodzy do kabaretu dołączyli Leszek Niedzielski i Stanisław Szalc. Kabaret znany jest m.in. ze swoich satyrycznych programów, takich jak „Studio 202” nadawane od lat 70. XX wieku we wrocławskiej rozgłośni Polskiego Radia.

2000

Stefan Arczyński (1916–2022) – związany z Wrocławiem od 1950 roku fotograf, który na setkach tysięcy fotografii uwiecznił powojenny Wrocław i Dolny Śląsk wraz z jego zabawką i współczesną architekturą oraz codziennym życiem.

Sylwester Chęciński (1930–2021) – scenarzysta i reżyser filmowy, nazywany „malarzem polskich charakterów”, który wiele ze swoich kultowych filmów – na czele z sagą o losach rodzin Karguli i Pawlaków – zrealizował we wrocławskiej Wytwórni Filmów Fabularnych.

Jan Miodek – językoznawca, profesor związany z Uniwersytetem Wrocławskim i wieloletni dyrektor Instytutu Filologii Polskiej Uniwersytetu Wrocławskiego, znany m.in. z popularnych programów telewizyjnych „Ojczyzna polszczyzna” i „Słownik polsko@polski”.

„**Odra**” – od 1958 roku tygodnik społeczno-kulturalny, od 1961 roku istniejący jako miesięcznik, wydawany przez Instytut Książki oraz Ośrodek Kultury i Sztuki we Wrocławiu. W latach 70. XX wieku pismo zaskarbiło sobie uznanie odkrywaniem „białych plam” dziejów najnowszych, niejednokrotnie walcząc z cenzurą, obecnie kontynuuje zainteresowanie różnymi meandrami historii i kultury.

2001

Maria i August Wilhelm Hecktowie – współinicjatorzy powołania Dortmundzko-Wrocławskiej Fundacji Partnerstwa Międzyparafialnego im. św. Jadwigi, która formalnie powstała w 1991 roku. Przez cztery kadencje (1991–2003) zasiadali w jej prezydium, organizując liczne akcje oraz stałą działalność fundacji.

Renata Mauer-Różańska – mistrzyni olimpijska i medalistka mistrzostw świata w strzelectwie z karabinu pneumatycznego i karabinu kulowego z trzech postaw, przez wiele lat zawodniczka WKS Śląsk Wrocław, radna Rady Miejskiej Wrocławia VI i VII kadencji (2010–2018).

Ewa Szumańska-Szmorlińska (1921–2011) – związana z Wrocławiem pisarka, reportażystka, scenarzystka filmowa, autorka popularnych słuchowisk radiowych i satyryczka; żołnierka Armii Krajowej i uczestniczka powstania warszawskiego, w latach 80. XX wieku zaangażowana w działalność opozycyjną.

„**Notatnik Teatralny**” – ukazujące się od 1991 roku i wydawane przez Instytut Książki oraz Ośrodek Kultury i Sztuki we Wrocławiu pismo poświęcone polskiemu teatrowi współczesnemu, w którym ważne miejsce zajmują teksty teatralnych praktyków, a także dokumenty pracy scenicznej.

2002

Hans Hallgren – związany z Wrocławiem od 1991 roku długoletni prezes zarządu i dyrektor generalny szwedzkiej firmy DeLaval Operations, która od początku istnienia prowadziła działalność na rzecz edukacji hodowców zwierząt w Polsce oraz wspomagala realizowane we Wrocławiu rozmaite akcje charytatywne i wspierała młodych wrocławskich twórców.

Czesław Hernas (1928–2003) – filolog polski i folklorysta, profesor związany z Uniwersytetem Wrocławskim, długoletni dyrektor Instytutu Filologii Polskiej UW, redaktor wielu czasopism, współzałożyciel Wszechnicy NSZZ „Solidarność” zaangażowany w działalność opozycyjną, wspierający ruchy niezależne i twórców drugiego obiegu kultury.

Leon Kieres – prawnik i samorządowiec, profesor związany z Uniwersytetem Wrocławskim, radny Rady Miejskiej Wrocławia I i II kadencji, prezes Instytutu Pamięci Narodo-

wej (2000–2005), przewodniczący sejmiku dolnośląskiego (2006–2007), senator IV i VII kadencji, sędzia Trybunału Konstytucyjnego w stanie spoczynku..

Bogdan Ludkowski – wrocławski przedsiębiorca, społecznik i działacz sportowy, związany m.in. z Przedsiębiorstwem Projektowania i Realizacji Budownictwa „Intakus” oraz klubami sportowymi Śląsk Wrocław i Polar Wrocław, zaangażowany w działalność charytatywną i sponsorowanie imprez sportowych.

Uniwersytet Wrocławski – najstarsza wrocławska szkoła wyższa, której początki sięgają 1702 roku, gdy powstała jako dwuwydziałowy Uniwersytet Leopoldyński. Mająca po wojnie miastotwórczy charakter uczelnia rozpoczęła działalność już w listopadzie 1945 roku, odgrywając kluczową rolę w odbudowie Wrocławia. Obecnie należy do czołówki polskich uniwersytetów i ma status uczelni badawczej.

2003

Jan Chorostkowski – wrocławski przedsiębiorca, działacz społeczny i samorządowy, inicjator budownictwa czynszowego we Wrocławiu, właściciel i prezes firmy Dach-Bud, od wielu lat czynnie zaangażowany w działalność charytatywną na rzecz szerokiego gremium instytucji, organizacji i osób fizycznych. Od 1999 roku konsul honorowy Republiki Bułgarii.

Jan Kaczmarek (1945–2007) – satyryk, piosenkarz i autor ponad dwustu tekstów piosenek, felietonista oraz dziennikarz radiowy przez wiele lat związany z wrocławską rozgłośnią Polskiego Radia, jeden z założycieli Kabaretu „Elita”.

Wanda Toboła – starsza położna we wrocławskim Centrum Ginekologiczno-Położniczym przy pl. Hirszfelda oraz w Szpitalu Specjalistycznym im. Falkiewicza na Brochowie, która w czasie ponad trzydziestoletniej pracy zawodowej z ogromnym zaangażowaniem i poświęceniem opiekowała się matkami i nowo narodzonymi dziećmi, wspierając także rodziny, które znalazły się w trudnej sytuacji.

Dzielnica Wzajemnego Szacunku – unikatowa na skalę Polski i Europy dzielnica, w której w odległości ok. 300 m od siebie znajdują się: kościół ewangelicko-augsburski, kościół rzymskokatolicki, cerkiew prawosławna oraz synagoga należąca do Gminy Żydowskiej. Od 1995 roku cztery wspólnoty wyznaniowe współpracują ze sobą, realizując wiele przedsięwzięć artystycznych, edukacyjnych i społecznych. W 2005 roku powołano Fundację „Dzielnica Wzajemnego Szacunku Czterech Wyznań”.

2004

Paweł Jarodzki (1958–2021) – wrocławski malarz i rysownik, profesor związany z Akademią Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu, autor podręczników i komiksów dla dzieci, w latach 80. XX wieku lider grupy artystycznej „LuXuS”, wieloletni kurator BWA Awangarda we Wrocławiu.

Henryk Rossa – wrocławski adwokat specjalizujący się w prawie karnym, zaangażowany w działalność opozycyjną, słynny obrońca w procesach politycznych prowadzonych w okresie stanu wojennego przeciwko przywódcom dolnośląskiej „Solidarności”, dziekan Okręgowej Rady Adwokackiej we Wrocławiu (2001–2007).

Wojciech Wrzesiński (1934–2013) – historyk, specjalista w zakresie dziejów Polski i powszechnych XIX i XX wieku, profesor związany z Uniwersytetem Wrocławskim i rektor tej uczelni (1990–1995), prezes Polskiego Towarzystwa Historycznego (1997–2003).

Wydział Aktorski Państwowej Wyższej Szkoły Teatralnej im. Ludwika Solskiego (obecnie Akademii Sztuk Teatralnych im. Stanisława Wyspiańskiego) w Krakowie, filia we Wrocławiu – istniejący od 1979 roku i dysponujący dużą autonomią wydział, który czynnie włącza się w realizację wrocławskich wydarzeń kulturalnych. Jego kadre pedagogiczną stanowią m.in. aktorzy, reżyserzy i inne osoby związane z wrocławskimi teatrami.

2005

Janusz Degler – literaturoznawca, teatrolog, historyk literatury i teatru, witkacolog, profesor związany z Uniwersytetem Wrocławskim, prorektor wrocławskiej filii PWST (obecnie AST) w Krakowie (1979–1987). W Muzeum Teatru od 2016 roku działa Gabinet prof. Deglera, w którym raz w tygodniu profesor prowadzi konsultacje.

ks. Stanisław Orzechowski „Orzech” (1939–2021) –związany z parafią pw. św. Wawrzyńca we Wrocławiu prałat, duszpasterz świata pracy diecezji wrocławskiej, aktywnie wspierający działaczy opozycji antykomunistycznej, kapelan wrocławskiej „Solidarności”, organizator pieszch pielgrzymek, duszpasterz akademicki DA „Wawrzyny”.

Dołnośląska Izba Gospodarcza –istniejąca od 1990 roku autonomiczna organizacja samorządu gospodarczego,

reprezentująca interesy zrzeszonych w niej podmiotów wobec władz centralnych i regionalnych. W czasie trzech dekad istnienia istotnie zasłużyła się dla ochrony i rozwoju gospodarki Wrocławia.

Parafia pw. św. Elżbiety przy ul. Grabiszyńskiej oraz parafia pw. św. Antoniego przy al. Kasprowicza – parafie szczególnie mocno zaangażowane od wielu lat w działalność charytatywną, a w czasie stanu wojennego w pomoc osobom prześladowanym za działalność opozycyjną.

2006

René Engel – Szwajcar, tłumacz przysięgły języka polskiego, w latach 80. XX wieku zaangażowany w pomoc wrocławskim rodzinom pozostającym w trudnej sytuacji życiowej, w czasie stanu wojennego organizator wielu transportów z darami dla wrocławian, a także zimowego wypoczynku dla wrocławskich dzieci.

Ryszard Lackner (1946–2006) – generał dywizji Wojska Polskiego, rektor-komendant Wyższej Szkoły Oficerskiej (obecnie Akademia Wojsk Lądowych) im. Tadeusza Kościuszki we Wrocławiu (1991–2002), dowódca Śląskiego Okręgu Wojskowego (2004–2005), zaangażowany w sprawy społeczne Wrocławia.

Walentyna Krystyna Wnuk – doktor nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki specjalizująca się w andragogice, wieloletnia kierownik Uniwersytetu Trzeciego Wieku na Uniwersytecie Wrocławskim, promotorka aktywnego i kreatywnego życia ludzi starszych, inicjatorka wielu przedsięwzięć skierowanych do emerytów.

Konwent oo. Bonifratrów prowadzący Hospicjum przy ul. Poświęckiej – konwent prowadzący Bonifraterskie Centrum Stacjonarnej Opieki Hospicyjnej, założone w 2000 roku przez Kurię Prowincjonalną Zakonu Bonifratrów jako Hospicjum Domowe przy Dolnośląskim Centrum Onkologicznym we Wrocławiu. Hospicjum zapewnia profesjonalną holistyczną opiekę nad ludźmi w terminalnej fazie choroby nowotworowej, otaczając opieką także rodziny chorych.

Departament la Vienne – wpływowy ośrodek polityczny i innowacyjny położony w środkowo-zachodniej Francji, z którym Wrocław współpracuje od 1990 roku w zakresie m.in. kultury, edukacji, sportu, turystyki oraz administracji samorządowej.

2007

Józef Dudek (1939–2008) – matematyk, profesor związany z Uniwersytetem Wrocławskim, organizator odbywających się od 1996 roku cotygodniowych słynnych spotkań „Salon Profesora Dudka”, podczas których poruszano tematy z zakresu nauki, kultury, życia społecznego i intelektualnego.

Natalia Lach-Lachowicz (1937–2022) – związana z Wrocławiem od połowy lat 50. XX wieku artystka intermedialna oraz konceptualistka, działająca pod pseudonimem artystycznym „Natalia LL”, zajmująca się m.in. grafiką i malarstwem, performance, filmem eksperymentalnym, wideo, fotografią i rzeźbą.

Kornel Morawiecki (1941–2019) – fizyk, nauczyciel akademicki związany z Uniwersytetem Wrocławskim oraz Politechniką Wrocławską, działacz opozycji demokratycznej

w okresie PRL, założyciel i przewodniczący Solidarności Walczącej, polityk, poseł i marszałek senior sejmu VIII kadencji.

Arcybiskupi Komitet Charytatywny – niezależna inicjatywa społeczna zawiązana we Wrocławiu w 1982 roku po wprowadzeniu stanu wojennego pod patronatem ówczesnego metropolity wrocławskiego apb. Henryka Gulbinowicza, prowadząca na wielką skalę pomoc osobom represjonowanym. W kilkunastu sekcjach Komitetu działało ponad dwieście osób, swoją pomocą obejmując cały Dolny Śląsk. Funkcjonujący do 2007 roku Komitet uznawany jest za jeden z filarów wrocławskiego społeczeństwa obywatelskiego.

Teatr Pieśń Kozła – założony we Wrocławiu w 1996 roku przez Grzegorza Brała i Annę Zubrzycką. Obecnie uchodzi za jeden z najbardziej nowatorskich zespołów europejskich.

2008

Jerzy Czernik (1938–2010) – lekarz, chirurg dziecięcy, profesor związany z Akademią Medyczną we Wrocławiu i rektor tej uczelni (1993–1999), twórca pierwszego we Wrocławiu Oddziału Intensywnej Terapii Noworodka, do 2008 roku konsultant krajowy z dziedziny chirurgii dziecięcej, prezes Polskiego Towarzystwa Chirurgów Dziecięcych.

Tadeusz Krasoń (1941–2022) – długoletni prezes Wrocławskiego Sejmiku Osób Niepełnosprawnych, zrzeszającego stowarzyszenia działające w sferze zadań publicznych na rzecz osób niepełnosprawnych, realizujący pionierskie programy aktywizujące niepełnosprawnych oraz wykorzystujące ich możliwości i potencjał.

Józef Łukaszewicz (1927–2013) – matematyk, profesor związany z Uniwersytetem Wrocławskim i rektor tej uczelni w okresie stanu wojennego, jeden z założycieli wrocławskiego Klubu Inteligencji Katolickiej, w okresie II wojny światowej żołnierz Armii Krajowej.

Jan Ślęk (1928–2022) – dyrygent, założyciel „Sinfoniety Wrocławskiej” oraz Orkiestry Kameralnej Uniwersytetu Wrocławskiego, organizator corocznego Międzynarodowego Festiwalu Muzyki Wiedeńskiej we Wrocławiu promującego utalentowanych śpiewaków i instrumentalistów, współpracownik m.in. Opery i Operetki we Wrocławiu.

Alicja Zawisza (1926–2012) – historyk, współzałożycielka Towarzystwa Miłośników Wrocławia, długoletnia opiekunka i dokumentalistka życia dawnej Polonii wrocławskiej, autorka wielu prac naukowych oraz wystaw związanych z przedwojennym życiem Polaków we Wrocławiu.

2009

Andrzej Nabzyk – lekarz ortopeda Lotniczego Pogotowia Ratunkowego we Wrocławiu, instruktor ratownictwa i pierwszej pomocy medycznej, posiadający uprawnienia międzynarodowe, współorganizator Mistrzostw Polski w Ratownictwie Medycznym i Drogowym, mistrz świata w ratownictwie medycznym, radny Rady Miejskiej Wrocławia VII kadencji.

Romuald Siepsiak – inżynier budownictwa, działacz „Solidarności”, popularyzator idei demokratycznego samorządu lokalnego i pierwszy delegat pełnomocnika rządu ds. reformy samorządu terytorialnego w byłym województwie wrocławskim, po 1990 roku pracownik wrocławskich jednostek samorządu terytorialnego.

Stanisław Wysocki – związany z Wrocławiem rzeźbiarz, odlewnik, autor wielu rzeźb zdobiących przestrzeń miejską Wrocławia, m.in. *Powodźianki*, *Murzyna*, *Pływaczki*, *Krzyża Sybirackiego* i pomnika Jana Pawła II (przy kościele pw. św. Maurycego).

Bronisław Zathey – geograf, nauczyciel, przewodnik miejski, terenowy i sudecki, popularyzator turystyki kwalifikowanej, krajoznawstwa i ochrony przyrody, instruktor m.in. społecznej opieki nad zabytkami. Należy do grona najbardziej zasłużonych działaczy społecznych Oddziału Wrocławskiego PTTK, inicjator i organizator wielu imprez turystycznych we Wrocławiu.

Związek Polaków na Białorusi – stowarzyszenie Polaków na Białorusi założone w 1990 roku, wywodzące się z istniejących na Grodzieńszczyźnie i w Mińsku stowarzyszeń kulturalno-oświatowych, walczące m.in. o prawa polskich obywateli na Białorusi.

2010

Karol Bal (1934–2022) – filozof związany z Uniwersytetem Wrocławskim, znawca klasycznej filozofii idealizmu niemieckiego i współczesnej filozofii niemieckiej, wiceprezydent Internationale Hegel-Gesellschaft (1992–2004).

Władysław Frasyniuk – polityk, przedsiębiorca, działacz opozycji w PRL, poseł na sejm I, II i III kadencji, przywódca dolnośląskiej „Solidarności” w walce z systemem komunistycznym.

Jerzy Bogdan Kos (1931–2018) – związany z Wrocławiem lekarz, specjalista chorób zakaźnych, publicysta, poeta i prozaik, przez wiele lat pracujący w służbie zdrowia

powiatu trzebnickiego, autor i współautor m.in. wielu książek popularyzujących wiedzę o zdrowiu i chorobach.

Młodzieżowy Dom Kultury im. Kopernika (Centrum Edukacji Kulturalnej Dzieci i Młodzieży) we Wrocławiu – istniejąca od 1950 roku i najstarsza na Dolnym Śląsku placówka wychowania pozaszkolnego, będąca obecnie placówką samorządową, zajmującą się edukacją kulturalną dzieci i młodzieży, a także rozwijaniem zainteresowań i uzdolnień w dziedzinie wychowania estetycznego.

NSZZ „Solidarność” – Region Dolny Śląsk – dolnośląski oddział największego związku zawodowego w Polsce, powstałego na fali wydarzeń z Sierpnia '80, chroniący prawa pracownicze i będący ośrodkiem ruchu oporu przeciw rządowi Polski Ludowej.

2011

Anette Bußmann (1969–2011) – niemiecka śpiewaczka operowa, prawniczka, długoletnia konsul Republiki Federalnej Niemiec we Wrocławiu, inicjatorka powołania Polsko-Niemieckiej Szkoły Prawa na Uniwersytecie Wrocławskim, pomysłodawczyni oraz organizatorka inicjatyw kulturalnych i edukacyjnych na rzecz zbliżenia polsko-niemieckiego.

Wiesława Drojeka – związana z Wrocławiem piosenkarka, solistka, współpracowniczka kabaretów i różnych wrocławskich instytucji artystycznych, znana m.in. z muzycznych audycji Radia Wrocław.

Bogusław Litwiniec (1931–2022) – fizyk, reżyser teatralny, działacz kulturalny, polityk, senator IV i V kadencji, organizator Międzynarodowego Festiwalu Teatru Otwartego we

Wrocławiu (1967–1993), współzałożyciel studenckiego teatru „Kalambur”.

Wojciech Witkiewicz – profesor nauk medycznych, specjalista chirurg, angiochirurg i transplantolog, organizator i długoletni dyrektor Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego we Wrocławiu – Ośrodka Badawczo-Rozwojowego, twórca i ordynator Oddziału Chirurgii Ogólnej, Naczyniowej, Transplantacyjnej, Onkologicznej i Chemioterapii.

Niezależne Zrzeszenie Studentów – Region Wrocławski – organizacja powstała tuż po wydarzeniach Sierpnia '80 jako nieformalny studencki odpowiednik NSZZ „Solidarność”, obecnie skupiająca uczelniane organizacje Zrzeszenia. Wywodzi się z niej wielu aktywnych obecnie wrocławskich polityków i działaczy samorządowych.

2012

Jan Biliszczyk – związany z Politechniką Wrocławską profesor nauk technicznych, inżynier budownictwa lądowego, ekspert w dziedzinie mostownictwa, autor lub współautor projektów wielu mostów i wiaduktów. Wraz z zespołem zaprojektował oraz sprawował nadzór nad realizacją mostu Rędzńskiego w ciągu Autostradowej Obwodnicy Wrocławia A8.

Ryszard Jadach – pediatra, anestezjolog, lekarz rodzinny, działacz społeczno-kulturalny, organizował Oddział Intensywnej Terapii w Klinice Onkologii i Hematologii Dziecięcej wrocławskiej Akademii Medycznej.

Włodzimierz Szomański (1948–2014) – muzyk, wokalista, kompozytor, pedagog i aranżer, założyciel i lider wrocławskiej grupy muzycznej Spirituals Singers Band.

Kazimierz Tumski (1931–2017) – pionier i współorganizator ruchu turystycznego we Wrocławiu, wieloletni propagator wiedzy krajoznawczej, współtwórca słynnego kola przewodników miejskich „Rzepiór”, organizator pierwszych Wrocławskich Dni Turystyki.

Dolnośląskie Towarzystwo Muzyczne – powstałe jako jedno z pierwszych towarzystw w powojennym Wrocławiu i wpisane do rejestru urzędowego miasta w 1946 roku pod numerem 1, zajmujące się działalnością oświatową, krzewieniem i rozwojem kultury muzycznej na terenie województwa dolnośląskiego.

2013

ks. abp Marian Gołębiewski – duchowny katolicki, doktor habilitowany nauk teologicznych, biskup diecezjalny koszalińsko-kołobrzeski w latach 1996–2004, arcybiskup metropolita wrocławski w latach 2004–2013, arcybiskup senior archidiecezji wrocławskiej od 2013 roku.

Anna Hannowa (1925–2020) – teatrolog, dziennikarka, nauczyciel akademicki, organizatorka życia kulturalnego Wrocławia, autorka publikacji związanych z życiem teatralnym Wrocławia.

Mieczysław Łopatka – koszykarz i trener, czterokrotny olimpijczyk, multimedalista mistrzostw Polski i Europy, król strzelców, prezes Regionalnej Rady Olimpijskiej we Wrocławiu.

Janusz Sybis – piłkarz, wychowanek WKS Śląsk Wrocław, wielokrotny reprezentant Polski, znany z szybkości i znakomitego dryblingu, legenda piłkarskiego Śląska.

Teatr Arka – założony w 1992 roku przez Renatę Jasińską, Andrzeja Nowaka i Bogdana Michalewskiego zawodowy teatr integracyjny, będący jedynym w Polsce i jednym z nielicznych w Europie. Jego zespół tworzą absolwenci wyższych szkół artystycznych oraz adepci warsztatów teatralnych – osoby niepełnosprawne intelektualnie i ruchowo.

2014

ks. Adam Drwięga (1938–2018) – katolicki duchowny, protonotariusz apostolski, kanonik honorowy Kapituły Kolegiackiej Świętego Krzyża, kapelan dolnośląski Państwowej Straży Pożarnej, duszpasterz rzemieślników oraz wieloletni proboszcz parafii katedralnej pw. św. Jana Chrzciciela.

Wanda Izdebska – s. Anatolia ze zgromadzenia Sióstr Maryi Niepokalanej, długoletnia dyrektor Domu Pomocy Społecznej dla dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie przy ul. Objazdowej we Wrocławiu.

Roman Kołacz – lekarz weterynarii, zootechnik, profesor nauk rolniczych, wykładowca akademicki, rektor Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu w latach 2008–2016.

Wojciech Kazimierz Siwek (1944–2022) – jazzman, aktor, działacz kultury, założyciel wrocławskiego oddziału Polskiego Stowarzyszenia Jazzowego.

Krzysztof Szwagrzyk – związany z Wrocławiem historyk, nauczyciel akademicki, badacz i propagator najnowszej historii Polski, wiceprezes Instytutu Pamięci Narodowej, pełniący obowiązki dyrektora Biura Poszukiwań i Identyfikacji, kierujący zespołem poszukiwań tajnych miejsc pochówku ofiar reżimu komunistycznego.

Centrum Studiów Niemieckich i Europejskich im. Willy'ego Brandta – międzywydziałowa placówka Uniwersytetu Wrocławskiego powstała w 2002 roku jako wspólny projekt uczelni oraz Niemieckiej Centrali Wymiany Akademickiej (DAAD). Najważniejszym celem Centrum jest inicjowanie, organizowanie oraz popularyzowanie problematyki niemieckiej i relacji polsko-niemieckich.

2015

Ewa Czermak (1957–2015) – długoletnia solistka Opery Wrocławskiej i profesor wokalistyki Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu, inicjatorka różnorodnych przedsięwzięć artystycznych i działaczka wielu stowarzyszeń twórczych.

Adam Nowotarski (1932–2020) – inżynier, organizator przemysłu chemicznego we Wrocławiu i na Dolnym Śląsku, wieloletni dyrektor wrocławskich zakładów Chemitex (Viscoplast).

Igor Salamon – przewodniczący Wrocławskiego Koła Związku Ukraińców w Polsce, aktywnie działający na rzecz propagowania kultury mniejszości ukraińskiej oraz porozumienia między mieszkającymi na Dolnym Śląsku grupami etnicznymi.

Józef Zapędzki (1929–2022) – podpułkownik Wojska Polskiego, strzelec sportowy, pierwszy w historii wrocławskiego sportu złoty medalista olimpijski, dwukrotny mistrz olimpijski w strzelaniu z pistoletu szybkostrzelnego.

Klub Ludzi ze znakiem „P” – istniejąca od 1969 roku sekcja historyczna Towarzystwa Miłośników Wrocławia,

skupiająca byłych polskich robotników przymusowych osadzonych w czasie II wojny światowej we Wrocławiu oraz zajmująca się utrwalaniem pamięci o nich i ich przeżyciach. Z inicjatywy Klubu we Wrocławiu powstało wiele miejsc pamięci.

2016

Elżbieta i Stanisław Klimkowie – wydawcy, założyciele wydawnictwa Via Nova – oficyny wydawniczej obecnej na rynku od 1990 roku i specjalizującej się w publikacjach poświęconych stolicy Dolnego Śląska.

br. Jerzy Adam Marszałkowicz (1931–2019) – duchowny katolicki, inicjator i współzałożyciel Towarzystwa Pomocy im. św. Brata Alberta, bibliotekarz, anglista, furtian.

Zofia Teliga-Mertens (1926–2022) – agronom, działaczka społeczna i charytatywna, jako sybiraczka od wielu lat zaangażowana w repatriację polskich rodzin z Kazachstanu. Dama Orderu Orła Białego.

Krzysztof Wronecki – lekarz i profesor związany z Uniwersytetem Medycznym im. Piastów Śląskich we Wrocławiu, specjalista w zakresie chirurgii dziecięcej i kardiouchirurgii, współtwórca Oddziału Kardiouchirurgii Dziecięcej w Dolnośląskim Centrum Chorób Serca.

Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu – szkoła wyższa powstała w 1946 roku jako Studium Wychowania Fizycznego przy Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Wrocławskiego, w 1950 roku przekształcona w samodzielną Wyższą Szkołę Wychowania Fizycznego. Jest jedną z najwyżej cenionych uczelni tego typu w Polsce.

2017

Adam Domanasiewicz – związany z Uniwersyteckim Szpitalem Klinicznym im. Jana Mikulicza-Radeckiego we Wrocławiu lekarz chirurg, replantolog, współautor pierwszych polskich przeszczepów ręki, autor wielu replantacji oraz nowatorskich zabiegów z zakresu chirurgii ręki i chirurgii rekonstrukcyjnej.

Jacek Kopyś – związany z kilkoma placówkami medycznymi chirurg ortopeda, specjalista w dziedzinie rehabilitacji medycznej oraz ortopedii i traumatologii, twórca zespołu wykonującego m.in. zabiegi alloplastyki pierwotnej i rewizji stawów biodrowych oraz kolanowych.

Leszek Możdżer – wrocławski kompozytor, pianista jazzowy i producent muzyczny, twórca muzyki filmowej, uznawany za jednego z najwybitniejszych polskich muzyków jazzowych. Jako pierwszy Polak pełnił funkcję przewodniczącego jury międzynarodowego konkursu pianistycznego Montreux Jazz Piano Competition.

Elżbieta Magdalena Salamon – współzałożycielka i przewodnicząca działającego od 1991 roku. Stowarzyszenia Amazonki „Femina-Fenix”, prowadzącego aktywną działalność społeczną, rehabilitacyjną i psychologiczną dla chorych na nowotwory złośliwe, zwłaszcza kobiet chorych na raka piersi i po zabiegu mastektomii.

Wojskowy Klub Sportowy „Śląsk” – założony w 1947 roku jeden z największych wielosekcyjnych klubów sportowych w Polsce, zawsze kojarzony z Wrocławiem. Wywodzą się z niego medaliści igrzysk olimpijskich oraz mistrzostw świata i Europy.

2018

Bogusław Klimsa – muzyk, dziennikarz, kompozytor muzyki teatralnej i piosenek, reżyser telewizyjny, twórca programów kabaretowych i estradowych, autor opracowań muzycznych wielu spektakli w różnych teatrach w Polsce i Europie.

Ewa Kobel – nauczycielka historii i długoletnia wicedyrektor XII Liceum Ogólnokształcącego im. Bolesława Chrobrego we Wrocławiu, popularyzatorka wiedzy o Wrocławiu i Dolnym Śląsku, autorka licznych projektów edukacyjnych, wystaw i publikacji.

Bogdan Łazarkiewicz – lekarz, profesor nauk medycznych specjalizujący się w chirurgii ogólnej, prorektor (1978–1984) i rektor (1987–1990) Akademii Medycznej we Wrocławiu (obecnie Uniwersytet Medyczny im. Piastów Śląskich we Wrocławiu), prezes Zarządu Głównego Towarzystwa Chirurgów Polskich (1989–1991).

Tomasz Skrzypek (1967–2019) – sportowiec i szkoleniowiec, pierwszy zawodowy mistrz Polski w kick-boxingu i od 1997 roku trener kadry Polski w kick-boxingu, współzałożyciel klubu Fighter Wrocław.

Maria Woś – pochodząca ze Lwowa dziennikarka radiowa, od ponad sześćdziesięciu lat związana z Polskim Radiem Wrocław, w latach 80. XX wieku działaczka opozycji antykomunistycznej.

Klub Honorowych Dawców Krwi PCK Polar-Whirlpool – jeden z najstarszych i najprężniej działających klubów Wrocławia, jego członkowie w ciągu czterdziestu pięciu lat działalności Klubu oddali ok. 12 tys. litrów krwi.

2019

Paweł Banaś – profesor związany z Uniwersytetem Wrocławskim, historyk sztuki, kulturoznawca, twórca działu sztuki współczesnej w Muzeum Narodowym we Wrocławiu, nauczyciel akademicki, kurator wystaw oraz kolekcjoner.

Józef Kazimierz Jagielski (1934–2021) – lekarz, profesor związany z Uniwersytetem Medycznym im. Piastów Śląskich we Wrocławiu, współtwórca ośrodka elektrokardiologii oraz badań genetycznych we Wrocławiu.

Andrzej Kübler – lekarz, profesor związany z Uniwersyte-tem Medycznym im. Piastów Śląskich we Wrocławiu, wieloletni kierownik Kliniki Anestezjologii i Intensywnej Terapii Uniwersyteckiego Szpitala Klinicznego im. Jana Mikulicza-Radeckiego.

Andrzej Maria Turkiewicz – działacz społeczny i wolontariusz, od wielu lat aktywnie działający na rzecz mieszkańców Wrocławia.

Regionalna Rada Olimpijska we Wrocławiu – działające od czerwca 1994 roku stowarzyszenie kultury fizycznej zrzeszające przede wszystkim olimpijczyków, którzy reprezentowali Dolny Śląsk podczas letnich i zimowych igrzysk olimpijskich.

Wrocławski oddział Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego im. Joachima Lelewela – oddział istniejący od 1949 roku i prowadzący aktywną działalność naukowo-badawczą, edukacyjną, wydawniczą, kolekcjonerską i popularyzatorską.

2020

Alicja Chybicka – profesor nauk medycznych, lekarz, dłu-goletnia kierownik Kliniki Transplantacji Szpiku, Onkologii i Hematologii Dziecięcej we Wrocławiu.

Bogusław Danielewski – aktor, śpiewak operowy i ope-retkowy, realizator przedstawień dramatycznych, opero-wych i filmowych, ze scenami wrocławskimi związany od 1952 roku.

Marcin Drag – związany z Politechniką Wrocławską pro-fesor nauk chemicznych specjalizujący się w chemii biolo-gicznej i medycznej, twórca nowoczesnego i unikalnego na skalę światową Laboratorium Obrazowania. Zajmuje się m.in. badaniami, które otworzyły nowe perspektywy w walce z koronawirusem.

Piotr Szyber (1948–2020) – profesor nauk medycznych, chirurg transplantolog, wieloletni kierownik Kliniki Chirurgii Naczyniowej, Ogólnej i Transplantacyjnej w Uniwersyteckim Szpitalu Klinicznym im. Jana Mikulicza-Radeckiego we Wro-clawiu.

Wrocławskie Stowarzyszenie Fortyfikacyjne – stowa-rzyszenie promujące wiedzę o dziedzictwie wrocławskiej architektury militarnej i ratujące przed postępującą dewa-stacją militarne obiekty na terenie Wrocławia i okolic.

2021

Anna Kraucz Miękus – neurologopeda od blisko dwu-dziestu lat kierująca Fundacją „Opieka i Troska”, które zaj-muje się całonocnym wsparciem środowiskowym dla osób z doświadczeniem choroby psychicznej.

Tadeusz Pawłowski – piłkarz WKS Śląsk Wrocław, w latach 70. XX wieku reprezentant Polski w piłce nożnej, trener oraz działacz piłkarski, wychowawca młodych adeptów futbolu.

Kinga Preis – aktorka teatralna i filmowa, związana m.in. z Teatrem Polskim we Wrocławiu, ambasadorka Fundacji Wrocławskie Hospicjum dla Dzieci.

Fundacja Ogólnopolski Strajk Kobiet z siedzibą we Wrocławiu – ruch społeczny, którego celem jest obrona przestrzegania praw kobiet w Polsce i na świecie, a także obrona demokracji i zasad praworządności.

Fundacja „Promyk Słońca” – istniejąca od 1990 roku i prowadząca we Wrocławiu kilkanaście placówek organizacja wspierająca dzieci z wyzwaniami rozwojowymi, zagrożone niepełnosprawnością, z trudnościami w uczeniu się oraz ich rodziny.

2022

Adam Komar – prezes i jeden z założycieli wrocławskiej Fundacji „Potrafię Pomóc”, prowadzącej Ośrodek dla Wyjątkowych Dzieci oraz pierwsze w Polsce Centrum Diagnostyczno-Terapeutyczne Chorób Rzadkich, przedsiębiorca zajmujący się inwestycjami w dziedzinie wentylacji i klimatyzacji.

Lech Stefan – matematyk, działacz opozycji w okresie PRL, twórca niezależnego klubu dyskusyjnego „Spotkanie i dialog”, jeden z liderów antykomunistycznego podziemia we Wrocławiu.

Andrzej Ziemiański – pisarz, autor literatury fantasy i science fiction, współtwórca pierwszego w Polsce czasopisma internetowego poświęconego fantasy, wielokrotnie wyróżniany i nagradzany, uchodzący obecnie za jednego z najpopularniejszych polskich autorów tego gatunku. Inżynier architekt ze stopniem doktora.

Dortmundzko-Wrocławsko-Lwowska Fundacja im. św. Jadwigi – powstała w 1971 roku z inicjatywy niemieckiego koła Bensberger Kreis, zrzeszającego niemiecki Kościół katolicki i ewangelicki oraz przedstawicieli wrocławskiego Klubu Inteligencji Katolickiej. W latach późniejszych w prace fundacji włączyli się przedstawiciele Lwowa. Po agresji militarnej Federacji Rosyjskiej na Ukrainę Fundacja zorganizowała bezprecedensową pod względem skali pomoc materialną dla mieszkańców Ukrainy.

Fundacja Ukraina – istniejąca od 2013 roku prężnie działająca organizacja pozarządowa, której misją jest realizacja wartościowych inicjatyw i projektów międzykulturowych. Fundacja powstała z inicjatywy konsula honorowego Ukrainy we Wrocławiu, Grzegorza Dzika.

**LAUREACI
NAGRODY PREZYDENTA WROCŁAWIA
1992–2022**

1992

Józef Cynar (1932–1996) — właściciel zakładu organistrzowskiego we Wrocławiu, czołowy budowniczy, rekonstruktor oraz renowator organów w kraju i na świecie. Odbudował wiele instrumentów organowych w zniszczonych parafiach na terenie Wrocławia i Dolnego Śląska po II wojnie światowej.

Krzysztof Pelech — wrocławski gitarzysta klasyczny, wykładowca Akademii Muzycznej we Wrocławiu i w Bydgoszczy, pomysłodawca wielu inicjatyw, m.in. międzynarodowego festiwalu Gitara+ odbywającego się od 1998 roku.

Igor Przegrodzki (1926–2009) — aktor, reżyser, artysta filmowy i teatralny przez lata związany z wrocławskim Teatrem Polskim. Pedagog i wykładowca na Akademii Muzycznej we Wrocławiu, rektor PWST w Krakowie.

Tadeusz Różewicz (1921–2014) — poeta, dramaturg, prozaik i scenarzysta, od 1968 roku aż do śmierci związany z Wrocławiem, wielokrotnie nominowany do Nagrody Nobla w dziedzinie literatury, jego dzieła tłumaczono na około pięćdziesięciu języków.

„Odra” — istniejący od 1961 roku miesięcznik (od 1958 roku jako tygodnik) społeczno-kulturalny wydawany przez Instytut Książki oraz Ośrodek Kultury i Sztuki we Wrocławiu. W latach 70. XX wieku pismo zaskarbiło sobie uznanie odkrywaniem „białych plam” najnowszej historii, niejednokrotnie walcząc z cenzurą; obecnie kontynuuje zainteresowanie różnymi meandrami historii i kultury.

Orkiestra Kameralna „Leopoldinum” — piętnastoosobowa Wrocławska Orkiestra Kameralna powstała w 1978 roku

z inicjatywy m.in. Tadeusza Strugały, jej wieloletniego i pierwszego dyrektora. Pierwszy koncert odbył się w kwietniu 1979 roku

1993

ks. Franciszek Głód — uczony, duchowny katolicki, proboszcz parafii św. Elżbiety we Wrocławiu (1977–2014). W stanie wojennym wspomagał działaczy opozycji, internowanych i ich rodziny. Inicjator wielu przedsięwzięć charytatywnych skierowanych do osób bezdomnych i ubogich oraz ludzi starszych.

Mariusz Hermansdorfer (1940–2018) — historyk sztuki, krytyk i popularyzator sztuki współczesnej, dyrektor Muzeum Narodowego we Wrocławiu (1983–2013), które gruntownie zmodernizował, czyniąc je prężną i liczącą się w Polsce instytucją.

„Notatnik Teatralny” — ukazujące się od 1991 roku i wydawane przez Instytut Książki oraz Ośrodek Kultury i Sztuki we Wrocławiu pismo poświęcone polskiemu teatrowi współczesnemu, w którym ważne miejsce zajmują teksty teatralnych praktyków, a także dokumenty pracy scenicznej.

Teatr Polski — założony w 1949 roku jako Państwowy Teatr Dolnośląski we Wrocławiu (obecna nazwa od 1969 roku). Jest jedną z najważniejszych instytucji kulturalno-artystycznych we Wrocławiu.

1994

Tadeusz Strugała — wybitny kompozytor, wykładowca Akademii Muzycznej we Wrocławiu, dyrygent, dyrektor arty-

styczny i naczelny licznych orkiestr, m.in. Filharmonii Wrocławskiej.

Jerzy Woźniak (1923–2012) – lekarz pulmonolog, żołnierz Armii Krajowej, działacz opozycji antykomunistycznej, wieloletni prezes Zarządu Okręgu Dolnośląskiego Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej.

Teatr Lalek – wrocławska instytucja kultury powstała w 1946 roku z siedzibą w gmachu dawnej resursy kupieckiej przy pl. Teatralnym 4, której misją jest działalność artystyczna, społeczna i edukacyjna.

Wydawnictwo Dolnośląskie – istniejące od 1986 roku wydawnictwo działające na rzecz kultury i promocji Wrocławia i Dolnego Śląska, wydające wiele publikacji ważnych dla miasta, jak np. *Encyklopedię Wrocławia*, *Dziedzictwo wieków* oraz trzypięciową *Historię Wrocławia*.

1995

Adolf Juzwenko – historyk, doktor nauk humanistycznych, działacz opozycji demokratycznej w okresie PRL, od 1990 roku dyrektor Biblioteki Ossolineum, a następnie do 2022 roku dyrektor Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu.

Jan Jakub Kolski – związany z Wrocławiem profesor sztuki, reżyser, operator i producent filmów dokumentalnych, fabularnych, sztuk teatralnych, utworów literackich i muzycznych.

„Format” – istniejące od 1991 roku pismo artystyczne poświęcone aktualnym tendencjom w sztuce współczesnej, wydawane przez Akademię Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu.

Państwowa Wyższa Szkoła Teatralna im. Ludwika Solskiego (obecnie Akademia Sztuk Teatralnych im. Stanisława Wyspiańskiego) w Krakowie, filia we Wrocławiu – utworzona w 1972 roku wrocławska filia krakowskiej uczelni, założona na bazie Studium Aktorskiego Teatrów Lalkowych działającego od 1967 roku w państwowym Teatrze Lalek „Chochlik”.

Związek Polskich Artystów Plastyków – założone ponad sto lat temu krajowe stowarzyszenie zrzeszające ponad siedem tysięcy twórców sztuk wizualnych. Niezmiennie siedziba wrocławskiego okręgu ZPAP mieści się przy wrocławskich Jatkach, gdzie pod egidą Związku funkcjonują od 1946 roku galerie plastyczne.

1996

Arkadiusz Koniecki – koszykarz i trener koszykówki, trener licznych klubów sportowych oraz reprezentacji Polski mężczyzn i kobiet, a także Śląska Wrocław (1986–1989, 1994–1996), z którym w 1978 i 1996 roku zdobył mistrzostwo Polski.

Wojciech Kościelniak – aktor, reżyser teatralny, pedagog, związany m.in. z Teatrem Muzycznym w Jeleniej Górze oraz Teatrem Polskim we Wrocławiu, dyrektor artystyczny i naczelny Operetki oraz Teatru Muzycznego Capitol (2001–2004).

Janusz Zaleski – pracownik naukowy Politechniki Wrocławskiej, specjalizujący się w gospodarce wodnej, pełniący wiele funkcji rządowych i ministerialnych, m.in. wojewody wrocławskiego (1992–1998)

Jacek Weksler – reżyser teatralny i menedżer kultury, od lat 70. XX wieku związany z Teatrem Współczesnym we

Wrocławiu, w latach 80. XX wieku założył Teatr Wędrujący, pełnił liczne funkcje, m.in. dyrektora Teatru Polskiego we Wrocławiu (1990–2000).

1997

Renata Mauer-Róžańska – mistrzyni olimpijska i medalistka mistrzostw świata w strzelectwie z karabinu pneumatycznego i karabinu kulowego z trzech postaw, przez wiele lat zawodniczka WKS Śląsk Wrocław, radna Rady Miejskiej Wrocławia VI i VII kadencji (2010–2018).

Marcin Płaza (1972–2019) – kompozytor, pianista i niezależny producent muzyczny, współpracownik wrocławskich teatrów, uczestnik Przeglądów Piosenki Aktorskiej.

Ogród Botaniczny Uniwersytetu Wrocławskiego – drugi najstarszy na obecnych ziemiach polskich ogród botaniczny, założony w 1811 roku w miejscu dawnych fortyfikacji miejskich przy nowo utworzonym pruskim uniwersytecie państwowym we Wrocławiu.

Wydział Chemii Uniwersytetu Wrocławskiego – utworzony w 1995 roku na bazie Instytutu Chemii kierowanego przez prof. Bogusławę Jeżowską-Trzebiatowską. Działalność naukowa jest prowadzona w zakładach i zespołach badawczych, a dydaktyczna – na studiach licencjackich, magisterskich i doktoranckich.

1998

Ryszard Mazur – artysta kowal, mistrz rzemiosła artystycznego, pracujący w zawodzie od 1970 roku. Wykonane przez niego tradycyjnymi metodami wyroby artystyczne (lampy, lampiony, kraty itp.) zdobią przestrzeń miejską Wrocławia.

Stefan Placek (1929–2015) – pedagog, animator kultury, od 1963 roku kierował Klubem Muzyki i Literatury we Wrocławiu, czyniąc go wyjątkowym miejscem na kulturalnej mapie miasta.

Fundacja Proscem i Teatr K2 – Promocyjna Scena Młodych, utworzona w 1992 roku w celu promocji młodych twórców i artystów. Głównym celem fundacji było utworzenie Teatru K2 i umożliwienie mu wszechstronnej działalności artystycznej poprzez sprawowanie nad nim mecenatu.

Open Studio/Wro – powstała w 1988 roku z inicjatywy wrocławskiego środowiska artystycznego pierwsza w Polsce niezależna instytucja artystyczna, od 1998 roku działająca jako Fundacja WRO Centrum Sztuki Mediów. Prowadzi Centrum Sztuki Wro oraz organizuje Biennale Sztuki Mediów.

1999

Aleksandra Kubicz – profesor biochemii związana z Uniwersytetem Wrocławskim, pomysłodawczyni Dolnośląskiego Festiwalu Nauki popularyzującego działalność naukową wrocławskich szkół wyższych i placówek naukowych.

Ewa Michnik – dyrygent, dyrektor naczelna i artystyczna Opery Dolnośląskiej (1995–2016), dyrektor artystyczna festiwalu „Wratiscavia Cantans” (1997–2002).

Urszula Włodarczyk – lekkoatletka, wieloboistka, wielokrotna mistrzyni Polski, trzykrotna olimpijka, związana z Akademią Wychowania Fizycznego we Wrocławiu, od 2017 roku dyrektor Instytutu Sportu w Państwowym Instytucie Badawczym.

2000

Tomasz Broda – satyryk, karykaturzysta, artysta plastyk, absolwent Państwowej Wyższej Szkoły Sztuk Plastycznych we Wrocławiu. Jego rysunki i ilustracje były publikowane na łamach w prasie codziennej.

Tymoteusz Karpowicz (1921–2005) – poeta, prozaik, dramaturg, tłumacz, twórca poezji lingwistycznej, od 1978 roku profesor University Illinois w Chicago. Zmarł w USA, pochowany we Wrocławiu, z którym był związany przez lata 1949–1973.

Aleksandra Kurzak – sopranistka i solistka operowa światowej sławy, doktor sztuki muzycznej, absolwentka m.in. Akademii Muzycznej we Wrocławiu.

Ryszard Tomaszewski – wrocławski sztangista, najbardziej utytułowany niepełnosprawny sportowiec w Polsce, wielokrotny medalista igrzysk paraolimpijskich w wyciskaniu sztangi na ławeczce w pozycji horyzontalnej. Prowadzi zajęcia edukacyjne z młodzieżą niepełnosprawną we Wrocławiu.

Marek Zieliński – gitarzysta i pedagog, twórca wrocławskiej szkoły gitarowej, profesor w zawodzie nauczyciela gry na gitarze klasycznej, związany z Państwową Szkołą Muzyczną i państwowym Liceum Muzycznym we Wrocławiu.

2001

Lech Janerka – urodzony we Wrocławiu muzyk rockowy, basista, wokalista i autor tekstów, obecny na scenie od lat 70. XX wieku, początkowo związany z zespołem Klaus Miffoch, później rozwijający karierę solową.

Sztafeta lekkoatletów: Jacek Bocian, Józef Lisowski, Robert Maćkowiak, Piotr Rysiukiewicz – sprinterzy, zawodnicy Śląska Wrocław, prowadzeni przez trenera Józefa Lisowskiego i biorący udział w biegach sztafetowych na dystansie 4×400 m. Zdobywcy medali na zawodach krajowych i międzynarodowych.

Twórcy wystawy „Wrocław 2000 – moje miasto”: **Michał Jędrzejewski, Włodzimierz Dolatowski, Mieczysław Piróg i Stanisław Lose** – trzej pierwsi to pracownicy Akademii Sztuk Pięknych we Wrocławiu, zaś ostatni – Politechniki Wrocławskiej. Opracowali i zrealizowali wystawę z okazji przypadającego w 2000 roku milenium Wrocławia. Prezentowała ona życie kulturalne, polityczne, gospodarcze i naukowe Wrocławia po II wojnie światowej i była jednym z głównych wydarzeń obchodów tysiąclecia Wrocławia.

2002

Marek Danielak (1947–2021) – działacz społeczny, menedżer sportu, pomysłodawca wielu imprez turystycznych i rekreacyjnych, inicjator i organizator licznych maratonów. Założyciel i wieloletni dyrektor Maratonu Wrocław, dawniej zarządzający Miejskim Ośrodkiem Sportu i Rekreacji Wrocław Południe oraz zespołem Hali Stulecia.

Małgorzata Gorący – antropolog, współzałożycielka Stowarzyszenia Pomocy Dzieci i Młodzieży z Mózgowym Porażeniem Dziecięcym „Ostoja”, świadczącego wsparcie w zakresie m.in. rehabilitacji, terapii, edukacji, wychowania, a także zatrudnienia.

Galeria „Opus” – jedna z pierwszych prywatnych galerii sztuki, założona we Wrocławiu w 1992 roku. Specjalizuje

się w takich dziedzinach sztuki, jak malarstwo, grafika, rzeźba, ceramika i szkoła artystyczne. Oprócz wystaw organizuje koncerty, recitale i spotkania autorskie.

2003

Wojciech Kościelniak – aktor, reżyser teatralny, pedagog, związany m.in. z Teatrem Muzycznym w Jeleniej Górze oraz Teatrem Polskim we Wrocławiu, dyrektor artystyczny i naczelny Operetki i oraz Teatru Muzycznego Capitol (2001–2004).

Ewa Michnik (nagroda specjalna) – dyrygent, dyrektor naczelna i artystyczna Opery Dolnośląskiej (1995–2016), dyrektor artystyczna festiwalu „Wratiscavia Cantans” (1997–2002).

Hans Vontobel (1916–2016) – szwajcarski bankier i finansista, mecenas sztuki, założyciel fundacji wspierającej młodych utalentowanych muzyków. Kierowany przez niego bank stał się jedną z najbardziej istotnych instytucji bankowych w Szwajcarii. Wspomagał finansowo festiwal „Wratiscavia Cantans”.

Komenda Dolnośląskiej Chorągwi ZHP – utworzona w 1991 roku jednostka terenowa Związku Harcerstwa Polskiego. Szybko stała się najlepszą organizacją pozarządową w regionie, krzewiącą m.in. wiedzę i postawy patriotyczne wśród dzieci i młodzieży. Jej patronem jest uczestnik wojny obronnej w 1939 roku, członek konspiracji i harcerz Szarych Szeregów, hm. Stefan Mirowski (1920–1996).

Liceum Ogólnokształcące nr XIV im. Polonii Belgij-skiej we Wrocławiu – jedna z najlepszych szkół śred-

nich w Polsce, mająca wybitne osiągnięcia edukacyjne. Jej uczniowie odnoszą liczne sukcesy w różnych konkursach i olimpiadach przedmiotowych.

2004

Krzysztof Bojda – pedagog, żeglarz i społecznik, założyciel i prezes Fundacji Hobbit, która zajmuje się organizacją czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, prowadząc m.in. zajęcia psychorekreacyjne, festiwale muzyczne oraz festyny sportowe.

Krystyna Miłobędzka – poetka, dramaturg, doktor nauk humanistycznych, autorka scenariuszy przedstawień dla dzieci oraz prac teoretycznych o teatrze dziecięcym.

Elżbieta Popławska-Dobiejewska – działaczka społeczna i opozycyjna, zaangażowana w prace m.in. Arcybiskupiego Komitetu Charytatywnego, Wrocławskiego Towarzystwa Opieki nad Więźniami, a także Dolnośląskiego Ośrodka Mediacji Pozasądowej, inicjatorka działań wspierających budowę społeczeństwa obywatelskiego.

Włodzimierz Szostek – architekt i urbanista, autor ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego Wrocławia z 1988 roku, który obowiązywał do końca 2003 roku.

Formacja Chłopców „Legitymacje”: **Sambor Dudziński, Konrad Imiela, Cezary Studniak** (wyróżnienie specjalne) – zespół instrumentalno-wokalny założony w 2003 roku i złożony m.in. z trzech śpiewających aktorów Teatru Muzycznego „Capitol”. Na repertuar składają się lekkie i zabawne piosenki inspirowane stylem innych wykonawców.

2005

ks. Andrzej Dziefałak – duchowny katolicki, proboszcz parafii pw. Bożego Ciała we Wrocławiu (1993–2007). Podczas stanu wojennego był członkiem Arcybiskupiego Komitetu Charytatywnego wspomagającego osoby represjonowane i ich rodziny.

ks. Mirosław Drzewiecki – duchowny katolicki, proboszcz parafii pw. Najświętszej Maryi Panny Częstochowskiej (1998–2016), duszpasterz akademicki i środowisk twórczych, założyciel charytatywnej Fundacji św. Marcina oraz Katolickiego Radia Rodzina, którego dyrektorem był w latach 1993–1998.

Roman Kołakowski (1957–2019) – filolog polski, kompozytor, dramaturg, autor i tłumacz tekstów poezji śpiewanej, prowadzący działalność artystyczną od lat 70. XX wieku. Był dyrektorem artystycznym Przeglądu Piosenki Artystycznej (1996–2005), prowadził też Teatr Piosenki (2005–2019).

Katedra i Klinika Chorób Zakaźnych, Chorób Wątroby i Nabytych Niedoborów Odpornościowych Akademii Medycznej we Wrocławiu (obecnie Uniwersytet Medyczny im. Piastów Śląskich) – jednostka kształcąca studentów i zajmująca się diagnostyką oraz leczeniem chorób zakaźnych. Ma wybitne osiągnięcia w dziedzinie ochrony zdrowia i profilaktyki zdrowotnej, w tym również w leczeniu chorych na AIDS.

Kolegium Rektorów Uczelni Wrocławia i Opola (KRUWIO) – gremium, w skład którego wchodzi rektorzy szkół wyższych z Wrocławia i Opola. Jego misją jest integracja środowiska akademickiego, wspieranie rozwoju społeczne-

go i gospodarczego oraz reprezentowanie interesów i potrzeb środowiska akademickiego wobec władz publicznych.

2006

Ewa Bohdanowicz (1921–2021) – doktor nauk medycznych, lekarz pediatria, związana z Katedrą i Kliniką Transplantacji Szpiku, Onkologii i Hematologii Dziecięcej Akademii Medycznej (obecnie Uniwersytet Medyczny im. Piastów Śląskich). Była najstarszym w Polsce lekarzem pediatrią.

Bente Kahan – norweska piosenkarka i artystka żydowskiego pochodzenia. Od 2001 roku mieszkanka Wrocławia i założycielka Fundacji Bente Kahan, która przybliżyła i rozpoznała kulturę europejskich Żydów.

Marek Krajewski – filolog klasyczny, specjalista w zakresie językoznawstwa łacińskiego, pisarz, autor poczytnych i tłumaczonych na blisko dwadzieścia języków kryminałów, których akcja osadzona jest głównie w Breslau.

Tadeusz Luty – związany z Politechniką Wrocławską profesor nauk chemicznych, rektor tej uczelni (2002–2008), przez wiele lat prowadzący działania na rzecz integracji wrocławskiego środowiska akademickiego, wieloletni dyrektor Wrocławskiego Centrum Akademickiego.

ks. prałat Zdzisław Peszkowski (1918–2007) – duchowny katolicki, doktor filozofii, uczestnik kampanii wrześniowej, więzień Kozielska, żołnierz II Korpusu Polskiego. Do Polski powrócił dopiero w 1989 roku. Przez ponad pięćdziesiąt lat był kapłanem Rodzin Katyńskich i Pomordowanych na Wschodzie.

2007

Stanisław Drózd (1939–2009) – wrocławski artysta i poeta, mający w swoim dorobku ponad trzysta wystaw krajowych i zagranicznych.

Beata Maciejewska – dziennikarka, publicystka, popularyzatorka historii Wrocławia, autorka felietonów, książek i przewodników po stolicy Dolnego Śląska i regionie.

Jan Słowikowski (1915–2010) – profesor i długoletni kierownik Katedry i Kliniki Chirurgii Dziecięcej Akademii Medycznej we Wrocławiu, pułkownik Wojska Polskiego, działacz konspiracji AK w czasie II wojny światowej.

Krzysztof Turkowski – historyk, działacz opozycji związany z KOR i „Solidarnością”, wiceprezydent Wrocławia (1990–1994), menedżer mediów.

Mieczysław Zlat (1927–2014) – historyk sztuki, działacz opozycji w okresie PRL, wieloletni pracownik Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu Wrocławskiego, w latach 80. XX wieku wiceprzewodniczący Społecznego Komitetu Odbudowy Panoramy Racławickiej.

2008

Krzysztof Kuliński – wrocławski informatyk, biznesmen w branży IT, współzałożyciel firmy świadczącej usługi w zakresie inżynierii oprogramowania w ponad dwudziestu krajach.

Krzysztof Wincza – elektronik, profesor związany z Politechniką Wrocławską i zaangażowany w prace nad rozwojem nowych technologii i nowatorskich połączeń komunikacyjnych.

ATM Grupa SA – Tomasz Kurzewski – związana z Wrocławiem grupa medialna, będąca największym niezależnym producentem telewizyjno-filmowym w kraju, założona w 1992 roku przez Tomasza Kurzewskiego.

Katolickie Radio Rodzina – ks. Cezary Chwiczynski – rozgłoszenia archidiecezji wrocławskiej powstała w 1993 roku z inicjatywy katolików świeckich. Ksiądz Chwiczynski był dyrektorem radia (2002–2018), a także redaktorem wrocławskiej edycji tygodnika „Niedziela” (2006–2018). Jest koordynatorem ds. placówek oświatowych i asystentem kościelnym Fundacji Studio Wschód.

Portal Nasza Klasa: Łukasz Adziński, Michał Bartoszkiewicz, Paweł Olchawa, Maciej Popowicz – popularny portal internetowy uruchomiony w 2006 roku przez czterech wrocławskich informatyków – absolwentów Uniwersytetu Wrocławskiego. W szczytowym momencie (2010) liczył ok. 14 mln użytkowników.

2009

Piotr Freyberg – wrocławski przedsiębiorca i biznesmen związany z 3M Poland i 3M Viscoplast, zaangażowany w ochronę lokalnego rynku pracy.

Ewa Kobel – nauczycielka historii i długoletnia wicedyrektor XII Liceum Ogólnokształcącego im. Bolesława Chrobrego we Wrocławiu, popularyzatorka wiedzy o Wrocławiu i Dolnym Śląsku, autorka licznych projektów edukacyjnych, wystaw i publikacji.

Aleksandra Kubicz – profesor biochemii związana z Uniwersytetem Wrocławskim, pomysłodawczyni Dolnośląskie-

go Festiwalu Nauki popularyzującego działalność naukową wrocławskich szkół wyższych. Nagrodę Prezydenta Wrocławia otrzymała po raz pierwszy w 1999 roku.

Bogusław Ogrodnik – wrocławski himalaista, pletwonurek, podróżnik, biznesmen, rekordzista świata w deniwelacji, zdobywca m.in. Mount Everestu w 2006 roku.

Krzysztof Skowroński – dziennikarz, felietonista, założyciel i prezes Radia Wnet, wspierający w eterze ważne dla Wrocławia wydarzenia.

Kazimiera Anna Wilk – profesor nauk chemicznych związana z Politechniką Wrocławską, aktywnie zaangażowana w integrację wrocławskiego środowiska naukowego i aktywny rozwój Dolnośląskiego Festiwalu Nauki w latach 1998–2007.

Stowarzyszenie „Wratislaviae Amici” – powołane w 2007 roku w celu integracji środowiska osób zainteresowanych przeszłością Wrocławia i Dolnego Śląska, a także Łużyc oraz Kresów Wschodnich. Od prawie dwóch dekad prowadzi portal internetowy Poloniae Amici www.polska-org.pl, na którym zebrano i udostępniono ponad milion zdjęć i map.

2010

Jarosław Fret – aktor, reżyser, pedagog, założyciel i lider Teatru ZAR, od 2004 roku dyrektor Instytutu im. Jerzego Grotowskiego we Wrocławiu, zaangażowany w działalność kulturalną w kraju i za granicą, promującą jednocześnie miasto.

Tomasz Merta (1965–2010) – historyk myśli politycznej, publicysta, urzędnik państwowy, podsekretarz stanu w Mi-

nisterstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz generalny konserwator zabytków (2005–2010), członek pierwszej Rady Programowej wrocławskiego Ośrodka „Pamięć i Przyszłość”.

Małgorzata Mikołajczyk – matematyk i dydaktyk związana z Instytutem Matematycznym Uniwersytetu Wrocławskiego, popularyzatorka nauk ścisłych, organizatorka wielu konkursów matematycznych we Wrocławiu i na Dolnym Śląsku.

Czesław Radzikowski – emerytowany profesor Instytutu Immunologii i Terapii Doświadczalnej im. Ludwika Hirszfelda PAN, współzałożyciel Polskiego Towarzystwa Eksperymentalnego i Kliniki Immunologicznej, twórca onkologii doświadczalnej.

Dolnośląska Izba Gospodarcza – istniejąca od 1990 roku autonomiczna organizacja samorządu gospodarczego, reprezentująca interesy zrzeszonych w niej podmiotów wobec władz centralnych i regionalnych. W czasie trzech dekad istnienia istotnie zasłużyła się dla ochrony i rozwoju gospodarki Wrocławia.

2011

Krzysztof Domarecki – filozof, prawnik, przedsiębiorca i menedżer, założyciel firmy Selen SA specjalizującej się w sprzedaży artykułów chemii budowlanej w Polsce i na świecie, członek Rady Naukowej Instytutu Techniki Budowlanej (2008–2011).

Roman Gutek – działacz kulturalny, właściciel firmy Gutek Film zajmującej się upowszechnianiem kina autorskiego,

pomysłodawca festiwalu filmowego Era Nowe Horyzonty, który od 2006 roku (od VI edycji) organizowany jest we Wrocławiu, podobnie jak American Film Festival (od 2010 roku). Prezes Stowarzyszenia „Nowe Horyzonty”.

Piotr Małachowski – związany z Wrocławiem sportowiec, lekkoatleta, dyskobol oraz zawodowy żołnierz Wojska Polskiego. Dwukrotny medalista igrzysk olimpijskich w rzucie dyskiem, medalista mistrzostw świata, mistrz Europy (2010 rok), dziesięciokrotny rekordzista Polski i wielokrotnie medalista mistrzostw Polski seniorów.

Jarosław Pieniak – ekonomista, działacz Dolnośląskiego Stowarzyszenia na rzecz Osób z Zespołem Downa „Razem”, propagator idei edukacji włączającej, w 2010 roku przez międzynarodową organizację przy ONZ wyróżniony tytułem „Rodzic Roku na Świecie”.

Kolegium Europy Wschodniej im. Jana Nowaka-Jeziorańskiego – utworzone w 2001 roku z inicjatywy Jana Nowaka-Jeziorańskiego, późniejszego patrona, jako fundacja działająca na rzecz współpracy narodów Europy Środkowo-Wschodniej. Założyciele kolegium to: Miasto Wrocław, województwo dolnośląskie, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Dom Spotkań im. Angelusa Silesiusa, Fundacja Krzyżowa oraz Stowarzyszenie na Rzecz Kultury Europejskiej.

2012

Marek Bojarski – prawnik specjalizujący się w zakresie prawa karnego materialnego i prawa o wykroczeniach, profesor związany z Uniwersytetem Wrocławskim i rektor tej uczelni (2008–2016).

Erazm Humieny – społecznik, działacz opozycji w okresie PRL, zaangażowany w pomoc m.in. osobom bezdomnym, skazanym, zagrożonym wykluczeniem społecznym, rodzinom dysfunkcyjnym oraz osobom starszym, założyciel Stowarzyszenia Pomocy „Ludzie Ludziom”.

Marek Suchy – wrocławski inżynier budownictwa, projektant, współzałożyciel i obecnie prezes Biura Projektów Dróg i Mostów (BBS-Projekt Sp. z o.o.), specjalizującego się w projektowaniu obiektów infrastruktury drogowej i lotniskowej.

Zbigniew Rybczyński – reżyser, twórca filmowy i teatralny, programista, laureat Oscara (1983) za krótkometrażowy film animowany *Tango* (1980), we wrocławskim Centrum Technologii Audiowizualnych kierował projektem „Wrocławskie studia technologii wizualnych”.

Drużyna Piłkarska WKS Śląsk – klub piłkarski założony we Wrocławiu w 1947 roku, kilkakrotnie zdobywca tytułu mistrza i wicemistrza Polski. Klub przeszedł wiele przekształceń własnościowych. Po mistrzostwach Euro 2012 rozgrywki drużyny odbywają się na nowym Stadionie Miejskim.

2013

Waldemar Krzystek – reżyser i scenarzysta filmowy oraz teatralny, członek Polskiej Akademii Filmowej. W swoim dorobku reżyserskim wielokrotnie odwoływał się do wydarzeń we Wrocławiu i w regionie.

Aleksander Mazur – uczony, kompozytor, multiinstrumentalista, założyciel i kierownik istniejącego od 1993 roku Big-Bandu Akademii Muzycznej we Wrocławiu, wieloletni

kierownik Zakładu Muzyki Jazowej Wydziału Instrumentalnego tej uczelni.

Mateusz Morawiecki – związany z Wrocławiem działacz opozycji, bankowiec i menedżer, polityk, w okresie PRL związany z Solidarnością Walczącą, prezes Zarządu BZ WBK (2007–2015), od 2015 roku udziela się aktywnie w polityce, pełniąc wiele istotnych funkcji publicznych samorządowych i rządowych, od 2017 roku prezes Rady Ministrów.

Liceum Ogólnokształcące nr XIV im. Polonii Belgijskiej – jedna z najlepszych szkół średnich w Polsce, mająca wybitne osiągnięcia edukacyjne, jej uczniowie odnoszą liczne sukcesy w różnych konkursach i na olimpiadach przedmiotowych. Nagrodę Prezydenta Wrocławia szkoła otrzymała po raz pierwszy w 2003 roku.

Zespół redakcyjny Telewizji Dolnośląskiej TeDe (Telewizja TeDe) – następczyni pierwszej niepublicznej prywatnej telewizji ECHO (1990–1995), nadająca programy o tematyce lokalnej, które przygotowywał i opracowywał w latach 1995–2013 zespół wrocławskich dziennikarzy.

2014

Józef Hałas (1927–2015) – malarz, pedagog, uczeń Eugeniusza Gepperta, student oraz pracownik naukowy w Akademii Sztuk Pięknych we Wrocławiu (wcześniej PWSSP) w latach 1958–2001, związany również z Liceum Sztuk Plastycznych we Wrocławiu, klasyk polskiego malarstwa XX wieku.

Martin Ring – księgowy, finansista, przedstawiciel sektora biznesowego tworzącego nowoczesne centra usług m.in.

we Wrocławiu, mecenas kultury zaangażowany w akcje dobroczynne.

Okręg Dolnośląski Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej – organizacja utworzona w połowie 1989 roku, zrzeszająca byłych żołnierzy AK i działaczy cywilnych Polskiego Państwa Podziemnego. Celem jej działalności jest badanie, utrwalanie i upowszechnianie historii, tradycji i spuścizny tych organizacji, w tym budowanie obywatelskiego i patriotycznego wychowania.

Stowarzyszenie na Rzecz Edukacji i Rodziny „Nurt” – działające we Wrocławiu od 2009 roku, a od 2013 roku prowadzące trzy placówki edukacyjne: przedszkole, szkołę podstawową dla dziewcząt oraz szkołę podstawową dla chłopców. Są to placówki społeczne założone przez rodziców, którzy wspierają wychowawców w intelektualnym, moralnym i fizycznym kształceniu swoich dzieci.

2015

Daniel Richard Marian Davies – urodzony w Polsce matematyk, syn brytyjskiego historyka związanego z Polską, przez trzy lata pracujący na Politechnice Wrocławskiej. Dokonał przekładu na język angielski monografii o lwowskiej szkole matematycznej autorstwa prof. Romana Dudy.

Roman Duda – matematyk, historyk nauki, profesor związany z Uniwersytetem Wrocławskim i rektor tej uczelni (1995–1999), działacz opozycji w okresie PRL, senator I kadencji, podsekretarz stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej (1991–1993), zaangażowany m.in. w popularyzowanie historii i osiągnięć lwowskiej szkoły matematycznej i akademickich związków Lwowa i Wrocławia.

Grzegorz Dzik – wrocławski przedsiębiorca, prezes Zachodniej Izby Gospodarczej, współzałożyciel i prezes Grupy Impel SA, będącej obecnie jednym z głównych dostawców usług ochrony osób i mienia, od 2008 roku konsul honorowy Ukrainy, filantrop, mecenas kultury.

Aleksandra Kubas-Kruk – śpiewaczka (sopran) i solistka Opery Wrocławskiej, wykładowczyni śpiewu solowego w Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu, związana również z Teatrem Bolszoi w Moskwie i innymi teatrami europejskimi.

Ewa Skrzywanek – nauczycielka historii, doradca metodyczny Wrocławskiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli, tutorka Collegium Wratislaviense, inicjatorka i organizatorka wielu przedsięwzięć przybliżających m.in. historię Wrocławia, dzieje Polonii wrocławskiej, losy Żydów polskich oraz przesiedleń ludności na Dolny Śląsk.

Mariusz Urbanek – wrocławski publicysta, pisarz, kierownik Gabinetów Świadków Historii w Zakładzie Narodowym im. Ossolińskich we Wrocławiu, autor kilkudziesięciu poczytnych książek, m.in. *Zły Tyrmand* (1992), *Genialni. Lwowska szkoła matematyczna* (2014), *Profesor Weigl i karmiciele wszy* (2018).

Herbert Wilhelm Wirth – inżynier, geolog, menedżer, profesor Politechniki Wrocławskiej oraz Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie, od 1998 roku związany z przemysłem miedziowym – początkowo z Centrum Badawczo-Projektowym Miedzi CUPRUM we Wrocławiu, później z KGHM Polska Miedź SA.

Wanda Ziembicka-Has – związana z Wrocławiem aktorka, dziennikarka radiowa i telewizyjna, nauczyciel akademicki, działaczka społeczna, radna Rady Miejskiej Wrocławia V i VI kadencji, inicjatorka wielu przedsięwzięć, m.in. upamiętnienia w przestrzeni publicznej Wrocławia osób związanych ze stolicą Dolnego Śląska.

2016

Marian Dymalski – działacz społeczny i sportowy, propagator idei sportu jako elementu wszechstronnego kształcenia dzieci i młodzieży, związany m.in. z Klubem Sportowym AZS Wrocław, Komitetem Akademickich Mistrzostw Świata, Komitetem Sportów Zimowych Uniwersjada oraz Międzynarodową Federacją Sportu Studenckiego (FISU).

Krzysztof Jakubczak – fizyk, informatyk i działacz opozycji w okresie PRL, animator i organizator wrocławskiego życia muzycznego i kulturalnego, założyciel Stowarzyszenia Wspierania Inicjatyw Kulturalnych „Nasze Miasto Wrocław”, dyrektor Ośrodka Kultury i Sztuki we Wrocławiu (1998–2002), organizator m.in. Thanks Jimi Festival oraz Ethno Jazz Festival.

Andrzej Kosendiak – dyrygent i pedagog, działacz opozycji w okresie PRL, doktor habilitowany związany z Akademią Muzyczną we Wrocławiu oraz w Gdańsku, dyrektor Narodowego Forum Muzyki, artysta należącej do najaktywniejszych muzyków i organizatorów życia muzycznego w Polsce.

Paweł Marchewka – związany z Wrocławiem twórca i prezes Techlandu – założonej w 1991 roku, a obecnie jednej z największych firm produkujących popularne na całym świecie gry komputerowe.

Wincenty Mazurec – długoletni dyrektor Pogotowia Ratunkowego we Wrocławiu, wybitny specjalista w dziedzinie systemu ratownictwa medycznego, członek Krajowego Zarządu Związku Pracodawców Ratownictwa Medycznego SP ZOZ, organizator m.in. Ogólnopolskich Obchodów Dnia Ratownictwa Medycznego pod patronatem ministra zdrowia.

Piotr Ponikowski – lekarz kardiolog, profesor związany z Uniwersytetem Medycznym i od 2019 roku rektor tej uczelni, maratończyk oraz propagator biegania, kierownik Kliniki Kardiologii Ośrodka Chorób Serca, dysponującej jednym z najlepszych zespołów kardiologicznych w Polsce, który przeprowadza pionierskie operacje.

Fundacja Hobbit – założona w 2002 roku fundacja organizująca dzieciom i młodzieży czas wolny w myśl zasady „Bawiąc – uczyć, ucząc – bawić”. Animatorem i liderem jest Krzysztof Bojda – pomysłodawca wielu inicjatyw społecznych.

2017

Izabella Skrybant-Dziewiątkowska (1938–2019) – piosenkarka, solistka Opery Wrocławskiej (1961–1964), a od 1963 roku wokalistka wrocławskiego zespołu muzycznego Tercet Egzotyczny, będącego jednym z najstarszych działających zespołów muzycznych w Polsce.

Krzysztof Szmyd – specjalista pediatrii i medycyny paliatywnej, nauczyciel akademicki związany z Uniwersytetem Medycznym we Wrocławiu, współorganizator i kierownik Stowarzyszenia Hospicjum dla Dzieci Dolnego Śląska – jednego z największych w Polsce hospicjów dla dzieci.

Małgorzata Wojtaczka – związana z Wrocławiem speleolog, podróżniczka, uczestniczka ekspedycji w rejon polarny, żeglarka, członkini Bractwa Kaphornowców, pierwsza Polka i jedna z niewielu kobiet na świecie, które dotarły na biegun południowy (2017).

Dortmundzko-Wrocławsko-Lwowska Fundacja im. św.

Jadwigi – inspirowana orędziem biskupów polskich do biskupów niemieckich z 1965 roku i powstała w latach 70. XX wieku organizacja zrzeszająca niemiecki Kościół katolicki i Kościół ewangelicki oraz przedstawicieli wrocławskiego Klubu Inteligencji Katolickiej. Jej celem jest budowanie więzi łączącej narody przez działania edukacyjne i charytatywne kierowane przede wszystkim do ludzi młodych z Wrocławia, Dortmundu i ze Lwowa.

2018

Andrzej Lange – lekarz immunolog, hematolog, transplantolog kliniczny, założyciel i kierownik najdłużej działającego w Polsce ośrodka przeszczepiania szpiku, dyrektor Dolnośląskiego Centrum Transplantacji Komórkowych i Krajowego Banku Dawców Szpiku, pionier w dziedzinie medycyny regeneracyjnej, honorowy członek Królewskiego Kolegium Lekarzy w Londynie.

Józef Lisowski – związany z Wrocławiem lekkoatleta, trener lekkiej atletyki, autor sukcesów polskiej sztafety 4 × 400 m w latach 90. XX wieku i pierwszej dekadzie XXI wieku. Od jego nazwiska polską drużynę sztafetową nazwano „Lisowczykami”, nawiązując jednocześnie do nazwy budzących strach w całej siedemnastowiecznej Europie oddziałów lekkiej jazdy polskiej.

Fundacja OK.ART – powstała w 2012 roku z inicjatywy Mariusza Mikołajka, Witolda Liszkowskiego i Jana Mikołajka, ini-

cją wspóldziałanie różnych podmiotów w dziedzinie sztuki, zaangażowana m.in. w program rewitalizacji Nadodrza.

Palarnia Etno Café – powstała we Wrocławiu w 2012 roku jako pierwsza polsko-etiońska spółka importująca kawę do Polski, współpracująca z plantatorami m.in. w Rwandzie, Kenii, Salwadorze, Papui-Nowej Gwinei i Brazylii. Pierwszą kawiarnię otwarto w „okrągłaku” przy ul. Świdnickiej.

The World Games: Marcin Przychodny i Adam Roczek – organizatorzy 10. Światowych Igrzysk Sportowych The World Games Wrocław 2017 – największej imprezy sportowej w Polsce w 2017 roku. Marcin Przychodny był prezesem, a Adam Roczek – wiceprezesem Wrocławskiego Komitetu Organizacyjnego tych igrzysk, obaj od wielu lat związani są ze sportem.

2019

Zbigniew Czwojda – muzyk jazzowy, trębacz, kompozytor, aranżer, pedagog, przez blisko pół wieku związany z kilkoma zespołami muzycznymi, założyciel i dyrektor Wrocławskiej Szkoły Jazzu i Muzyki Rozrywkowej.

Małgorzata Młynarska – logopeda, terapeuta zaburzeń mowy i myślenia, profesor związana z Uniwersytetem Wrocławskim, współautorka metody terapeutycznej Dyna-Lingua M.S. nastawionej na rozwój mowy i myślenia dzieci, młodzieży oraz dorosłych z poważnymi zaburzeniami mowy, współzałożycielka Wrocławskiego Centrum Psychostymulacji i Klubokawiarni Café Równik.

Andrzej Jacek Ptak – jeden z pierwszych w Polsce działaczy na rzecz osób wykluczonych oraz znajdujących się w sytuacji bezdomności, kierownik domu integracji, prezes

Fundacji „Homo Sacer”, koordynator streetworkingu, kierownik ulicznego ambulatorium i wrocławskich placówek dla osób bezdomnych.

Fundacja „Kierunek Przygoda” – założona w 2009 roku przez Magdalenę Wiktorską-Chojcan i Filipa Chojcana fundacja, której głównym celem działalności jest m.in. tworzenie warunków do prawidłowego rozwoju psychoruchowego oraz wychowania dzieci i młodzieży, propagowanie postaw proekologicznych i organizacja czasu wolnego.

Luxon LED – wrocławska firma projektująca i produkująca energooszczędne oświetlenie oparte na technologii LED, założona jako start-up w 2008 roku przez trzech wrocławskich studentów, będąca pierwszą polską firmą, która rozpoczęła produkcję oświetlenia w technologii LED na potrzeby dużych obiektów przemysłowych.

2020

Andrzej Hrehorowicz – wrocławski działacz sportowy od 1983 roku związany ze sportem akademickim, organizator wielu imprez sportowych rangi akademickich mistrzostw świata i Europy, m.in. w tenisie stołowym.

Zbigniew Sebastian – inżynier i doktor nauk technicznych związany m.in. z Politechniką Wrocławską, czynnie zaangażowany w rozwój wrocławskiej i dolnośląskiej przedsiębiorczości.

Krzysztof Simon – wrocławski lekarz, specjalista chorób wewnętrznych i chorób zakaźnych, profesor nauk medycznych, ekspert m.in. w zakresie działań związanych z ratowaniem zdrowia i życia ludzkiego oraz przeciwdziałaniem rozprzestrzenianiu się wirusa SARS-CoV-2.

Dolnośląska Izba Rzemieślnicza – organizacja samorządu gospodarczego rzemiosł istniejąca od 1945 roku, której misją jest wspieranie rozwoju gospodarczego rzemiosła na terenie Wrocławia i Dolnego Śląska, a także reprezentacja i ochrona interesów środowiska rzemieślniczego w kontaktach z władzami samorządowymi i państwowymi. Izba przeprowadza egzaminy na tytuł czeladnika i mistrza.

Stowarzyszenie Non In Solo Pane Vid(v)it Homo (Nie samym chlebem żyje człowiek) – powstałe w 2008 roku z inicjatywy Jolanty i Henryka Macalów stowarzyszenie zajmujące się upowszechnianiem kultury, sportu i rekreacji, prowadzące swoją działalność m.in. w Ośrodku Działalności Społeczno-Kulturalnych PIAST.

Techland – istniejąca od 1991 roku wrocławska firma, początkowo zajmująca się dystrybucją na polskim rynku gier zachodnich, a obecnie będąca jednym z największych producentów gier komputerowych na świecie.

Towarzystwo Miłośników Wrocławia – istniejące od 1956 roku jedno z najstarszych wrocławskich stowarzyszeń. Jego celem jest integracja wrocławian oraz pielęgnowanie wielowiekowej historii miasta, m.in. poprzez inicjowanie rozmaitych działań utrwalających wśród mieszkańców poczucie tożsamości i przynależności regionalnej.

2021

Krystyna Paraszkiwicz-Pater – aktorka, poetka, autorka monodramatów i scenariuszy, pedagogka oddana pracy społecznej, w której wpiera i włącza w działalność artystyczną osoby chore i z niepełnosprawnościami.

Wojciech Witkiewicz – profesor nauk medycznych, specjalista chirurg, angiochirurg i transplantolog, organizator i długoletni dyrektor Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego we Wrocławiu – Ośrodka Badawczo-Rozwojowego, twórca i ordynator Oddziału Chirurgii Ogólnej, Naczyniowej, Transplantacyjnej, Onkologicznej i Chemioterapii.

Betard – firma z ponad 30-letnim doświadczeniem, której misją jest wspieranie realizacji budowlanych od budownictwa mieszkaniowego poprzez obiekty użyteczności publicznej i przemysłowej, po skomplikowane konstrukcje drogowe, mostowe oraz hydrotechniczne.

Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta – niezależna katolicka organizacja dobroczynna, powstała w 1981 roku, która – jako pierwsza instytucja pozarządowa w Polsce – zajęła się pomocą osobom w kryzysie bezdomności i ubogim.

Wrocławskie Towarzystwo Naukowe – założone w 1946 roku stowarzyszenie, którego misją jest popularyzacja i wspieranie rozwoju nauki we wszystkich jej dziedzinach. Członkami są wybitni badacze oraz uczeni starszego i młodszego pokolenia.

2022

Anna Barton – polska bizneswoman, założycielka i właścicielka wytwórni lodów, twórczyni marki Lody Barton, działaczka społeczna.

Hubert Hurkacz – pochodzący z Wrocławia utytułowany i najwyższej notowany polski tenisista w rankingu ATP World Tour. Reprezentant Polski w Pucharze Davisa, triumfator profesjonalnych turniejów rangi ATP Tour, finalista Austra-

lian Open 2015 w grze podwójnej chłopców, medalista mistrzostw Polski i halowych mistrzostw Polski juniorów. Pierwszy polski triumfator turnieju ATP Tour Masters 1000 w Miami w 2021 roku, drugi polski półfinalista Wimbledonu w grze pojedynczej mężczyzn.

Bogusław Litwiniec (1931–2022) – reżyser teatralny i animator kultury, w latach 1958–1978 kierownik, reżyser, aktor i autor przedstawień w Studenckim Teatrze „Kalambur”, w latach 1979–1991 dyrektor artystyczny Ośrodka Teatru Otwartego „Kalambur”, w latach 1967–1992 organizator Międzynarodowego Festiwalu Teatru Otwartego.

Olga Malinkiewicz – fizyk, twórczyni taniej i prostej metody wytwarzania drukowanych ogniw słonecznych. Współzałożycielka i dyrektor ds. technologii wrocławskiej firmy Saule Technologies – pierwszej na świecie fabryki ogniw perowskitowych.

Renata Piwko-Wolny – menedżer kultury, działaczka społeczna, organizatorka i inicjatorka działań społecznych, prezes Stowarzyszenia „Grupa z Pasją”, od 2001 roku radna osiedla Strachocin–Swojczyce–Wojnow.

Publikacja okolicznościowa wydana z okazji Święta Wrocławia 2023

Egzemplarz bezpłatny nieprzeznaczony do sprzedaży

Opracowanie tekstów

Kamilla Jasińska

m.in. na podstawie materiałów udostępnionych przez Biuro Rady Miejskiej Wrocławia oraz Biuro Prezydenta Wrocławia

Redakcja i korekta

Maciej Szłapka, Jakub Wanot

Zdjęcia laureatów

Maciej Kulczyński – s. 7, 9, 11, 13, 15, 19, 21, 23, 25

Zbiory prywatne laureatów – s. 17, 27

Zdjęcie ilustracyjne na s. 30–31

Artur Sobolewski – zwycięzca rozstrzygniętego na początku 2023 roku konkursu

„Pokaż Mosty Pomorskie w fotograficznej perspektywie”

Opracowanie typograficzne i przygotowanie do druku

Maciej Szłapka

Druk

Fabryka Kreacji Pavos

© Copyright by Ośrodek „Pamięć i Przyszłość”, Wrocław 2023

ISBN 978-83-966420-2-8

Wydawca

Ośrodek „Pamięć i Przyszłość” (Centrum Historii Zajezdnia)

ul. Grabiszyńska 184

53-235 Wrocław

www.zajezdnia.org

Ośrodek
Pamięć i Przyszłość

Ośrodek „Pamięć i Przyszłość” prowadzi Centrum Historii Zajezdnia jest instytucją kultury
wpisano prowadzoną przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Miasto Wrocław

